

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevnika – Split, Lovret

God. 2017./XLVII.

Br. 2/185

Sadržaj

Riječ uredništva.....	3
Riječ provincijalne predstojnice	5
IZ GENERALATA	
Redoviti vrhovni kapitul 2017. - izbor nove Vrhovne uprave.....	6
IZ PROVINCIJALATA	
Sa sjednica Provincijalne uprave	7
Obavijesti	8
ZBIVANJA I OSVRTI	
Crpeći snagu u duhovnome	10
Daj mi piti.....	10
Ozdravljenje slijepca Bartimeja	11
Međuprovincijski susret odgajateljica i provincijskih predstojnica.....	12
Formacija prema integriranoj osobnosti	13
Življenje i promoviranje ispravnih odnosa	13
Redovnica u sadašnjem trenutku.....	16
Seminar za kandidatkinje u Zadru.....	17
Ljepota nas uvijek vuče k sebi	17
Po onom što se vidi do onog što se ne vidi.....	18
U svetištu Gospe od Suza	19
Crtice iz dječjih vrtića	20
Sreća i cvijeće za mamu i tatu.....	20
Mami i tati na dar.....	21
Posjet Biogradu	22

Kod Marije u Bistrici	22
Mi smo djeca radoznala	23
Osvojili smo trajni pehar	24
Dan bez brige	24
Iz riznice života sestara jubilantkinja.....	26
S. Stjepanka Ana Vučemilo.....	26
S. Celestina Ana Masnić.....	28
S. Dobroslava Ljubica Vranjković.....	30

JEKA IZ AFRIKE

Hodočašće u Kibeho u Rwandi.....	32
Božansko čitanje	33
Mladi i moderno društvo	34
Susret s mladima u župi Kalonge.....	35

NAŠI POKOJNICI

S. M. Tihomira Ana Zorica.....	36
S. M. Ozana Pava Jagnjić.....	39
Sestre naše Družbe	41
Rodbina sestara	41
Zahvale.....	41

Riječ uredništva

Uvremenu potrebnom stvarne mjere ljubavi, sigurnog utočišta, postojane vjernosti i čvrstoće u kušnjama, otajstvo svetkovine Presvetog Srca Isusova s kojom zaključujemo ovaj broj Odjeka otkriva nam zbilju onoga što je Bog učinio za svakoga od nas. Otkriva nam i jasnoću ljubavi koja izlazi iz okvira osjećaja, nadilazi površnosti, oživljuje suhoću darivanja i na križu progovara stvarnom mjerom ljubavi. Otajstvo ove Svetkovine uvijek je poticaj da sebe i svoj život sagledamo u ogledalu Božanskog Srca te u odnosu na njega budemo i ostanemo nepodijeljeni.

Crpeći snagu u duhovnome, upriličene duhovne obnove, seminari i susreti uglavnom su obilježili naše dane. Uz crtice iz vrtićkog života i zapise iz riznice života naših ovogodišnjih jubilentkinja o njima možete pročitati u rubrici *Zbivanja i osvrti*.

Slična događanja intenzivnije su zaživjela i u pastoralnom djelovanju naših sestara na drugom kontinentu a uvrštena su u *Jeku iz Afrike*.

Ostavljajući ih iza sebe, ulazimo u vrijeme odmora. Bilo nam svima na dobro. Odmorimo se za novi početak. Odmorimo se od svega što se nagomilalo i traži rasterećenje. Umorni i opterećeni odmorimo se u Njemu koji jedini određuje pravi tijek našega vremena imajući na pameti da živimo za vječno a ne za prolazno.

Vaše sestre iz uredništva

Pjesma stvarjenja, vitraj Branimira Dorotića, samostanska kapela, Sinj

Riječ provincijalne predstojnice

Nakon što su apostoli Isusa nakon zahtjevnog djelovanja izvijestili o svemu što su učinili Isus im reče: "Hajdete i vi u osamu na samotno mjesto, i otpočinite malo." (Mk 6,31) Isus poznavatelj čovjeka, kako ga prikazuje markovo evanđelje, zna koliko je za plodonosno djelovanje potrebno povlačenje u osamu i odmor.

I mi se nakon napora koje iziskuje naša radna svakodnevica nalazimo pred darovanim vremenom godišnjeg odmora. Zacijelo već planiramo kako ćemo ga najbolje osmisliti i

Svjedokinje smo sve učestalijih uznemirujućih događaja u svijetu kojemu smo poslone. Pozivam vas, zato, da promišljate načine na koje možemo utažiti bijedu svijeta, glad i žeđ iznemoglih, umornih, zalutalih, otpisanih. Primile smo i primamo puno stoga se od nas puno i traži.

ispuniti se snagom za novi početak. Otpočinemmo li prije odlaska na odmor u osami i osluhnemo li u svoj nutarnji svijet vidjet ćemo gdje stojimo: želimo li jednostavno pobjeći od zahtjeva svakodnevica i dobro poznatoga okruženja, dati si vrijeme za sabiranje snage i konstruktivan susret sa samim sobom ili prezasiti ga susretima i događajima nastavljajući tako život ubrzanog ritma.

Osama u koju je Isus uputio svoje, a i mi smo njegove, uključuje prebiranje po vlastitom srcu u svjetlu vrednovanja, otkrivanja i razumijevanja dubljeg značenja proteklih događaja. Upravo se u njoj najbolje se može susresti Isusa, kušati njegovu riječ daleko od zaglušujuće buke i vreve. Nemojmo zaobilaziti mjesta i vremena takvog susreta. Štoviše, dajmo se na ovaj put koji nam pomaže iznova spoznati sebe u svojoj zbilji te obnoviti odnos s Bogom da

bi iz njega crpile snagu za autentično življenje redovničkoga poziva i poslanja o kojemu ćemo u svoje vrijeme, poput učenika, i mi učitelja izvijestiti.

U evanđeoskom odlomku s početka teksta, našavši se pred gladnim mnoštvom Isus apostolima veli: „Dajte im vi jesti“. To vrijedi i za nas danas. Svjedokinje smo sve učestalijih uznemirujućih događaja u svijetu kojemu smo poslone. Pozivam vas, zato, da promišljate načine na koje možemo utažiti bijedu svijeta, glad i žeđ iznemoglih, umornih, zalutalih, otpisanih. Primile smo i primamo puno stoga se od nas puno i traži. Imajmo to na umu dok vrednujemo učinjeno i okrećemo svoj pogled prema budućem, znajući da „ljudi danas trebaju riječi, ali iznad svega im je potrebno da mi svjedočimo Gospodinovo milosrđe i nježnost, koji griju srce, koji bude nadu i koji privlače prema dobru. Kolike li radosti nositi drugima Božju utjehu!“ (Radujte, 8.) Drage sestre, želim vam plodonosno vrijeme odmora u smislu osobne duhovne i potrebne tjelesne okrijepe, a iznad svega da budete nositeljice radosne nade ljudima gladnima smisla kako bi naš život, čvrsto oslonjen na Krista, bio plodan svakim dobrim djelom (usp. Kol 1,10).

s. Andrea Nazlić, provincijalna predstojnica

IZ GENERALATA

Prot. n. 2291/2017

Grottaferrata, 15. lipnja 2017.

Predmet: Redoviti vrhovni kapitul 2017. - izbor nove Vrhovne uprave

Svim sestrama Družbe

Drage sestre,

uskoro ćemo započeti slavlje našega Redovitog vrhovnog kapitula 2017. Kako vam je poznato, Kapitul ćemo slaviti od 3. do 20. srpnja 2017. u Duhovnom centru sestara Franjevaka misionarka Djeteta Isusa, Santa Maria degli Angeli (Asiz).

Kako to propisuje čl. 6 Pravilnika vrhovnog kapitula, ovim vas dopisom obavještavam da je **izbor nove Vrhovne uprave predviđen za utorak, 18. srpnja 2017.**

Euharistijsko slavlje na dan izbora predslaviti će mons. José Rodríguez Carballo, tajnik Kongregacije za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života.

Zahvaljujemo vam za vašu žarku i ustrajnu molitvu u vremenu pripreme za Kapitul. Pozivamo vas da u Duhu ostanete sjedinjene s nama koje ćemo sudjelovati na Kapitolu i da nas i nadalje pratite svojom molitvom kako bi sav naš rad i odluke bili na slavu Bogu i na dobro svih onih kojima nas On šalje da im donesemo Radosnu vijest njegova kraljevstva mira i radosti.

Srdačno vas pozdravljam.

s. M. Klara Šimunović
Vrhovna predstojnica

IZ PROVINCIJALATA

Sa sjednica Provincijalne uprave

Split, 21. travnja 2017.

Provincijalna predstojnica je izvijestila o svom pohodu sestrama u našim zajednicama: u Kaštel Lukšiću, Trpnju, Sinju, Splitu - Glagoljaška 1, u samostanu Sv. Mihovila franjevac trećoredaca u Zadru te u franjevačkom samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu.

Donesena je odluka o zatvaranju podružnice u franjevačkom samostanu u Omišu.

Budući da je prošle godine na nekim duhovnim vježbama sudjelovao mali broj sestara, dogovoreno je da se smanji broj turnusa duhovnih vježbi.

Pročitana je Zapisnik sa sjednice Misijskog vijeća od 6. travnja 2017. godine i učinjen osvrt na stanje u Misiji, posebno u početnom i trajnom odgoju.

Provincijalna ekonoma izvijestila je o radovima na obnovi kuće u Trpnju i planovima obnove kuće i dječjeg vrtića u Zagrebu.

Navedeni su događaji na nacionalnoj razini i razini mjesne Crkve na kojima će sudjelovati naše sestre.

Split, 15.-17. lipnja 2017.

Razmotreni su dopisi vezani za slavlje Redovitog vrhovnog kapitula Družbe.

Također su razmotreni pristigli dopisi i obavijesti o skupovima na razini Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica, Vijeća franjevačkih zajednica, Biskupske konferencije i drugi.

S osjećajima zahvalnosti spomenule smo se nedavno preminulih sestara Provincije - s. Tihomire Zorica i s. Ozane Jagnjić.

Provincijalna predstojnica izvijestila je o svom pohodu sestrama u našim kućama u Dubrovniku, Zagrebu i Zadru.

Ove godine se navršava 50 godina prisutnosti sestara u Kaštel Lukšiću, te se razgovaralo o organizaciji proslave.

Predočeno je izvješće s. Marije Petre Vučemilo o provedenoj *subotnjoj godini*.

Pročitana je i učinjen osvrt na Zapisnik sjednice misijskog vijeća od 19. i 20. svibnja o. g. Razmotrene su pristigle molbe za ulazak u kandidaturu, postulaturu, novicijat, polaganje prvih zavjeta te obnovu zavjeta u DR Kongu. Uz svaku molbu sagledano je izvješće dotične sestre odgojiteljice.

Nakon sagledavanja cjelokupnog stanja u Provinciji, uglavnom je učinjen godišnji raspored sestara.

s. Karolina Bašić, *provincijalna tajnica*

Obavijesti

Blagoslovu novog provincijalnog sjedišta sestara Bosansko-hrvatske provincije 29. travnja o. g. u Sarajevu u ime Provincije nazočile su provincijalna predstojnica s. Andrea Nazlić i provincijalna savjetnica s. Senka Jenjić.

U organizaciji **Sekcije za katehizaciju provincijskog Vijeća za apostolat**, 1. svibnja 2017. godine, upriličen je jednodnevni izlet na Biokovo, u Makarsku i Vepric za katehistkinje, voditeljice liturgijskog pjevanja i sakristanke naše Provincije.

Međuprovincijski susret sestara naših triju provincija hrvatskog govornog područja koje rade u zdravstvenim, socijalnim i karitativnim ustanovama održan je 6. svibnja 2017. godine u franjevačkom samostanu Rama-Šćit. Na susretu je sudjelovalo dvanaest naših sestara.

U organizaciji **Povjerenstva za početnu formaciju redovnika i redovnica HKVRPP** 4. i 5. svibnja u Domu pastoralnih susreta u Lovranu održano je 46. **Vijećanje redovničkih odgojitelja i odgojiteljica** na temu *Pratiti osobu prema afektivnoj zrelosti te Razumjeti i pratiti osobu prema integralnoj osobnosti* pod vodstvom dr. sc. Sande D. Smoljo, profesorice na katedri filozofije bogoslovnog fakulteta u Sarajevu. Iz naše Provincije sudjelovale su s. Željka Čeko, odgojiteljica sestara s privremenim zavjetima i s. Lidija Bernardica Matijević, odgojiteljica kandidatkinja.

Za sestre juniorke održan je 12. i 13. svibnja u Marijinom dvoru u Lužnici kod Zaprešića, seminar na temu **Redovnica u sadašnjem**

trenutku prema apostolskoj pobudnici pape Franje Evangelii gaudium. Seminar je vodio o. Zvonko Martić, OCD. Iz naše Provincije sudjelovale su s. Marina Fuštar i s. Marija Matanović.

Deset godina djelovanja dječjeg vrtića u Zadru obilježeno je 5. svibnja uz program prigodom proslave Majčinog dana i Dana očeva. Događaj je zabilježila HRT i emitirala u emisiji *Mir i dobro*.

Svjedodžbu prvostupnice katehetike primila je s. Marina Fuštar 18. svibnja prigodom proslave dana Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

Zlatna harfa održana je 20. svibnja u Franjevačkom samostanu u Imotskom. Sudjelovalo je 16 dječjih zborova od kojih pet pod vodstvom naših sestara: s. Sofija Vuković vodila je dječji zbor Gospini anđeli iz Imotskog; s. Terezina Bašić, dječji zbor Župe sv. Mihovila – Proložac; s. Blagoslava Lončar, dječji zbor Župe Gospe od Ružarija – Seget; s. Zorislava Radić, dječji zbor Župe Gospe od Zdravlja – Split i s. Jasna Kasalo, dječji zbor *Zlatna srca* – Zmijavci. Zlatnoj harfi je prisustvovala provincijalna predstojnica s. Andrea Nazlić te s. Nedjeljka Milanović-Litre kao voditeljica Pokrajinskog susreta Zlatne harfe.

Seminar za kandidatkinje naših triju provincija hrvatskog govornog područja održan je od 26. do 29. lipnja u našem samostanu u Zadru na temu *Uvod u teologiju* pod vodstvom don Mladena Parlova. Susretu je prisustvovalo sedam kandidatkinja i tri djevojke koje su

zainteresirane za upoznavanje posvećenog života. S odgajanicama su bile i njihove odgojiteljice.

U organizaciji *Franjevačkog instituta za kulturu mira* od 26. do 30. lipnja u franjevačkom samostanu na Trsteniku u Splitu održan je prvi komunikacijski seminar na temu *Kršćanski glas u medijima*. Među dvadeset polaznika sudjelovala je i naša s. Marija Petra Vučemilo.

Naše misionarke stigle su iz Afrike 26. lipnja: s. Erika Dadić na redoviti odmor, a s. Mislava Prkić kao izabrana zastupnica za Redoviti vrhovni kapitul Družbe.

S. Erika je sudjelovala na susretu hrvatskih misionara i misionarka od 2. do 6. srpnja

u Šibeniku. Na susretu je bila i s. Adriana Galić, članica Mostarske provincije, koja 8. kolovoza ove godine, zajedno sa s. Mislavom Prkić putuje u DR Kongo i pridružuje se zajednici naših sestara u Misiji.

U rad **Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije** od samog početka uključena je naša s. Jelena Lončar. U tijeku priprema za Četvrto tematsko područje *Crkva zagrebačka u hrvatskom društvu* koje će se održati 6. i 7. listopada 2017. među ostalim članovima imenovana je i članicom Sinodskog povjerenstva.

Promijenjene su adrese naših kuća u Bukavuu:

NGUBA, Av. du Plateau 9

MUHUNGU, Av. Route Edap 14

ZBIVANJA I OSVRTI

Crpeći snagu u duhovnome

Daj mi piti

Samaritanian Woman, Odilon Redon

Žeđ za *Vodom živom*, ustrajnost na traženju *Izvora* i dati se susresti misli su koje su potaknule i protkale naše večernje druženje i molitvu sa *franjevačkom mladeži* u Imotskom, 6. travnja 2017. Dinamična skupina, njih tridesetak, otvoreno i blisko su nas (s. Stelu i s. Marinu) primili. Dojmilo nas se kao da smo došli svojima, odnekud već znanima. Ni je li to lijepo svjedočenje suživota naših sestara i svećenika sa tim mladima?

Ponirući u bogatstvo života provrela iz susreta Isusa i Samaritanke poželimo uvijek s nova zauzetije tražiti bilo života, dati se pronaći, okusiti slobodu (onu u našem svagdanjem, u sapetostima/ovisnostima iako malim, nama bitnima) i širiti radost spasenja... Tako i ovoga puta.

S. Stela je stupnjevito, korak po korak, uvodila u Isusovu pedagogiju - osobni susret - *Čovjeka* i *čovjeka*.

Ukazala je na dubinu čovjekoljublja koje je ustrajno, lomi predrasude i dokide granice, ne sustaje, krši-nadilazi zakone da bi oslobodilo, izliječilo, spasilo i udahnilo život.

U svoj program navještanja Isus uzima *ženu strankinju* - tražiteljicu života. On ispunja njenu žeđ za ljubavlju i čini ju promicateljicom slobode, radosti i spasenja svom narodu.

Isus dolazi u susret, daje se susresti, biva potrebnik da bi potrebne ohrabrio, sluša i proniče, ustraje u čekanju i osvješćivanju, dotiče jezgru bića subesjednice, ne osuđuje ... već rađa na novi život. U jednoj molbi „*daj mi piti*“ čak tri puta se ogrješuje o zakon, zbunjuje svoje učenike i otkriva se nežidovima.

Kroz pojašnjenje mnogih detalja, ocrtavajući kontekst *susreta na zdencu* te tumačenje

posljedica Isusovog djelovanja mladi su mogli ući u zbilju susreta Isusa i Samaritanke, ali i biti *uvučeni* u osobni susret s Isusom.

Pjesmom, molitvom, poniranjem u Ivanovo evanđelje (Iv 4,1-43) te čitanjem teksta po ulogama sudionici su predočili žeđ i oslobođenje žene i njenih sugrađana, zbunjenost učenika te sigurnost i odlučnost Učitelja.

U meditativnom zaustavljanju uz šum vode, zagledani u svoj i Isusov odraz u vodi zdenca, osvješčivali smo vlastitu žeđ, ali i žeđ ljudi oko nas. Zahvalili smo što možemo grabiti na čistom i nepresušnom *Vrelu* uvijek novu snagu za život.

Samo dio svojih razmišljanja podijelili smo u razgovoru, jer je trebalo na put... Živo-

započeta razmjena misli o svakodnevnim životnim događanjima sigurno će se pretočiti u osobne razgovore mladih ili nastaviti, kako poželješe, u jednom skorom novom susretu.

U završnici susreta svatko je uz osobnu molitvu na Svijeći (*Kristu*) upalio svoju malu svijeću.

Zagledani u svoj i Isusov odraz u vodi zdenca posvješčivali smo vlastite unutarnje žeđi ali i žeđi ljudi oko nas, sretni što možemo grabiti na čistom i nepresušnom vrelu uvijek novu snagu za život. Ovaj, za sve nas oplemenjujući susret, još je jedan poticaj da idemo i svjedočimo, riječju i životnim odnosima, da je Isus među nama.

s. Marina Fuštar

Ozdravljenje slijepca Bartimeja

U subotu 3. lipnja 2017. održana je duhovna obnova za gospođe u samostanu Školskih sestara franjevaka na Lovretu, u Splitu. Obnovu pod nazivom Ozdravljenje slijepca Bartimeja animirala je s. Rebeka Anić. Održana je u poslijepodnevnim satima a bilo je prigode i za druženje u pauzi tijekom koje su lovretske časne sestre iskazale svoje gostoprimstvo.

S. Rebeka nas je dočekala srdačnim osmijehom i uputom da zauzmemo mjesto koje nam najbolje odgovara, odakle možemo sve pregledno vidjeti i ugodno se osjećati. Duhovnu obnovu smo započeli pjesmom kojom smo molili: *Dođi, Duše Presveti, sa neba nas posjeti, zrakom svoje milosti*. Polazište duhovne obnove bio je biblijski tekst o ozdravljenju slijepca Bartimeja. Temeljne rečenice preuzete iz tog teksta bile su: *Isuse, Sine Davidov, smiluj mi se! On baci svoj ogrtač, skoči i dođe Isusu. Isus ga upita: Što hoćeš da ti učinim?* Kroz ove rečenice oslikana je vjera pojedinca, odbacivanje njegovog starog načina života, rizik koji taj potez sa sobom nosi, pouzdanje da će mu Isus pomoći! Oslikana je i Isusova nenametljivost. On pita slijepca što hoće da mu učini. Ne ponaša se sveznajuće, bahato, ne nameće svoju volju.

Takvo je ozračje vladalo i na duhovnoj obnovi. Tko je osjećao potrebu da govori, smio je govoriti i to onoliko koliko je želio. Tko nije želio govoriti, nije ni trebao. Za sve postoji određeno vrijeme u životu: vrijeme smijanja i vrijeme plakanja, vrijeme rušenja i vrijeme građenja, vrijeme kidanja/trganja i vrijeme šivanja i sl. Uz pomoć slika i tekstova iz prezentacije pokušale smo odrediti koje je trenutno vrijeme u našem životu i kamo idemo? Bilo je različitih odgovora. Posvijestili smo da različiti ljudi različito vide, tj. percipiraju stvari, situacije, razgovore. Na slici koju smo promatrale neke su vidjele staricu, neke mladu ženu, a neke oba lika. Izlaganje voditeljice, upotpunjavale su sudionice vlastitim iskustvom, izgovorenim po želji i nadahnuću.

Na kraju duhovne obnove održana je vođena meditacija. Trebale smo biti u tišini, posvjestiti svoje tijelo, duboko disati i zamisliti sebe negdje u prirodi. Doživjeti prirodu. S. Rebeka nas je uputila da slijedimo vlastiti tok misli i osjećanja, tj. ako pomislimo na nešto drugo osim onoga o čemu ona govori, da to i slijedimo. Navodila nas je da krenemo u susret Isusu ali na način na koji mi želimo, koliko blizu mi želimo, da mu kažemo što mi želimo (svatko za sebe) i sl. Polako smo posvješćivali svoje tijelo i vraćali se u stvarnost. To je bilo iznimno iskustvo. Neke od nas su i izrekle svoje iskustvo nekoliko trenutaka nakon meditacije. Duhovnu obnovu smo završile pjesmom *Izlij Duha svoga*. Još smo se neko vrijeme družile i razmjenjivale doživljaje te se uputile svaka svojim smjerom u iščekivanju blagdana Duhova.

Hvala s. Rebeki na trudu, pripremi, neposrednosti, podjeli vlastitih životnih iskustava, spoznaja i savjeta. Hvala za svjedočenje o radu na planu međureligijske suradnje i svjedočenju prijateljstva, Duha i ljubavi. Neka je Gospodin blagoslovi i vodi u njezinom daljnjem radu i podari joj zaštitu i snagu Duha Svetoga. Isto želim i svim časnim sestrama na Lovretu koje su omogućile održavanje ove duhovne obnove.

Maja

Međuprovincijski susret odgajateljica i provincijskih predstojnica

U radosnom ozračju uskrsnog vremena, 22. travnja 2017. godine, u samostanu Svete Obitelji u Mostaru, upriličen je redoviti godišnji susret odgajateljica i provincijskih predstojnica naših triju hrvatskih provincija.

Susret je započeo molitvom a dobrodošlicu svima izrazila je s. Zdenka Kozina, provincijska predstojnica Mostarske provincije. „*Tragajući za učinkovitijim stavovima u odgojnom procesu i oduševljavanju mladih za vrjednote redovničkog poziva svjesne smo odgojne uloge zajednice i odgovornosti svake pojedine sestre, počevši od odgajateljica koje izbližega prate naše najmlađe. Neka nas i današnje promišljanje o formaciji učini sposobnijima 'obrazložiti nadu koja je u nama' (1Pt 3,15) i neka nas podsjeti da trebamo učiti od Isusa kako bi smo mogle s mnogo poštovanja, otvorenosti i povjerenja pomoći mladima razumjeti što Bog od njih traži i odgovoriti na Njegov poziv*“, istaknula je u pozdravnom govoru s. Zdenka.

Zatim su odgajateljice prema predviđenom dnevnom redu podnijele izvješća o radu u svim skupinama početnog odgoja kroz proteklu godinu te izmijenile iskustva. Uslijedilo je euharistijsko slavlje koje je predslavio fra Slavko Soldo. U prigodnoj homiliji fra Slavko je pozvao sve nazočne na promišljanje o vlastitom i zajedničkom životu te postavio upit koliko smo mi danas uistinu autentični znak evanđeoskog posvećenja, koliko smo zahvaćeni osobom Isusa Krista i koliko ga naviještamo drugima. Govoreći o važnosti uloge odgajatelja istaknuo je *strpljivost* kao jednu od najpoželjnijih sposobnosti i kvaliteta odgajatelja te mudrost vođenja odgajanja u odgojnom procesu. Nakon misnog slavlja, uslijedio je zajednički objed sa sestrama samostanske zajednice.

Potom su sestre nastavile s radom, sa izmjenom iskustava i planiranjem zajedničkih projekata na području početnoga i trajnoga odgoja. Na završetku je s. Zdenka zahvalila svim sestrama na odazivu i plodnome radu. Na kraju susreta upriličen je kratki izlet na „Groblje mira“ na Bilima: sestre su mogle vidjeti veliki kompleks Memorijalnog centra i novoizgrađenu crkvu posvećenu svetom Josipu, dok drugi sadržaji kompleksa uključujući i pedeset tisuća križeva

s imenima i prezimenima stradalih u Drugom svjetskom ratu i poraću te Domovinskom ratu tek čekaju svoju realizaciju.

Obogaćene susretom s Uskrslim Gospodinom i jedne s drugima, sestre su se rastale sa željom i molitvom u srcu da Uskrslu svojim mirom, radošću, nadom i vjerom ispunja njihove živote, sve one s kojima žive, koje odgajaju i kojima su poslone.

s. Marijana Selak
preuzeto: www.mostar.ssfc.org

Formacija prema integriranoj osobnosti

Od 3. do 6. svibnja 2017. u Domu pastoralnih susreta u Lovranu održano je 46. vijećanje redovničkih odgojitelja i odgojiteljica na temu *Razumjeti i pratiti kandidate u formaciji prema integriranoj osobnosti*. Predavanja je održala dr. sc. Sanda Smoljo, profesorica psihologije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu i Đakovu te na Hrvatskom katoličkom sveučilištu. Voditeljica je Centra za savjetovanje Vrhbosanske nadbiskupije.

Na Vijećanju je sudjelovalo 43 redovničkih odgojitelja i odgojiteljica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine a iz naše Provincije su bile s. Željka Čeko, odgojiteljica sestara s privremenim zavjetima i s. Lidija Bernardica Matijević, odgojiteljica kandidatkinja.

Predavanja su obuhvaćala teoretski i praktični pristup afektivnom odgoju redovničkih pripravnika. Osoba koja se odlučila za redovnički život, treba trajno raditi na samoodgoju, kao i na odgoju za život u zajednici. Dr. Smoljo je osobitu pozornost svratila na mogućnosti pogrešne procjene kandidata, bilo u pozitivnom, bilo u negativnom smislu. Iz neznanja i nepoznavanja vlastitih reakcija, nismo sposobni procijeniti reakcije, ponašanja i osjećaje drugih. Zato je nužan osoban pristup emocionalnoj inteligenciji koja se u obrazovanju ne obrađuje.

Odgojitelji su jednoglasno zaključili o potrebi uvođenja obligatnog pristupa rada na sebi u razdoblju odgoja za duhovna zvanja.

s. Lidija Bernardica Matijević

Življenje i promoviranje ispravnih odnosa

U samostanu o. fra Ante Antića od 18. - 21. travnja 2017. održan je seminar na temu *Življenje i promoviranje ispravnih odnosa sa sobom, s drugima, sa stvorenim i s Bogom* na kojemu je sudjelovalo 14 sudionika. Voditelj seminara bio je fra Francisco Gearoid O'Conaire, irski franjevac koji se na različite načine već više desetljeća predano zauzima za *Pravdu, mir i očuvanje stvorenog* (PMOS). Tijekom četiri dana zgusnutih radom i molitvom, prožetih predavanjima, radom u manjim skupinama i evaluacijama svakog rada u skupinama te aktivnim zajedničkim promišljanjem, postupno smo ulazili sve dublje u bit i smisao PMOS-a.

Seminar smo započeli s prezentacijom *Nova priča o stvaranju*, kojoj smo trebali pristupiti s postavljenim pitanjem što mi

govore postojeća saznanja o svemiru, s ciljem da iznova otkrijemo pravo mjesto i ulogu čovjeka na zemlji unutar procesa

stvaranja. U moru ekonomskih, političkih, kulturnih i vjerskih pogleda na svijet, utemeljenih na nekim filozofskim ili vjerskim načelima, posebno nam se nameće ekonomski model utemeljen na nijekanju granica Zemlje, čiji se izvori bogatstva iskorištavaju po vlastitom nahođenju. Čovjek jest kruna Božjeg stvaranja, no time ne smije zaboraviti na međuovisnost s drugim stvorenjima i sa svime stvorenim te zloupotrebljavati darovani položaj u svijetu. Bog je stvorio čitav svemir, i svaka čestica odiše Bogom. Stoga ekološki pogled na svijet promatra ljudsko biće kao sastavni dio stvorenog. Zemlja je sveto mjesto i svatko od nas je dio svetosti. Mreža života isprepletena je u smisljenoj kompleksnoj piramidi različitih bića, i svatko posjeduje vlastitu jedinstvenu spontanost i svoj „unutarnji autoritet“. Utišavanje bilo kojeg glasa jednako je utišavanju božanskog. Zajedništvo s kozmosom sv. Franjo je posvjedočio u svojoj *Pjesmi stvorova*, a i drugi će kasnije nastaviti tu misao govoreći da u svemiru postoji snažna srodnost u zagrljaju suosjećanja koja sve dovodi u međusobnu relaciju (vidi IV. poglavlje knjige *Earth Story, sacred story* autora James Conlona). Poziv i poslanje svakoga od nas je stvarati zajedništvo. Ono može osnažiti druge. Jedina stvar koju imamo na kraju je kvaliteta naših odnosa. Naši tragovi, bilo dobri, bilo loši, ostaju i utječu na generacije poslije nas.

Tijekom seminara predstavljen nam je i Pastoralni ciklus - metoda pastoralne teologije koja se razvila kako bi pomogla skupinama i pojedincima da odgovore na kreativan i smislen način na brojne probleme unutar mjesta u kojem službuju i žive. U tome nam može pomoći pet koraka pastoralnog kruga: 1. propitivanje situacija u kojima živimo i službujemo 2. socijalna analiza problema kako bi se razumjeli njihovi uzroci, 3. vjerska refleksija, tj. razmišljanje o problemima u svjetlu vjere,

4. planiranje i poduzimanje aktivnosti - koordinirano odlučivanje o odgovoru na probleme i njihove uzroke, 5. vrednovanje tj. procjenjivanje našeg djelovanja i učenje iz pogrešaka.

Također, analiza enciklike pape Franje *Laudato si* o brizi za zajednički dom, koju je fra Francisko predstavio izlažući 12 središnjih misli enciklike, pomogla nam je da sustavno sagledamo problem ekološke krize iz religijske perspektive. Kršćanska duhovnost nas može poučiti da usporimo tempo života, da dijelimo i mijenjamo dominantnu kozmoviziju, razvijamo sposobnost čuđenja, da se zalažemo i borimo za uravnotežen način života, da poštujemo etičku kupovinu i radimo na manjoj potrošnji. Svatko od nas može svakoga dana postaviti sebi pitanje „je li mi to potrebno, trebamo li zaista to nabaviti“ te gajiti umjerenost, zadovoljstvo s malim.

Kao zasebnu temu obradili smo i pitanje što je to PMOS i koja je njegova duhovnost. Riječ je o stvarnosti koja nas kršćane obvezuje snagom evanđeoskog duha, a koja je na poseban način nanovo razmatrana na II. vatikanskom koncilu. U pastoralnoj konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu Koncil na poseban način priznaje nedostatak uključenosti Božjeg naroda u socijalnom području te preporučuje da se ustanovi organizam univerzalne Crkve čija bi dužnost bila da pobudi zajednicu katolika da se promiče napredak zemalja koje su u bijedi i socijalna pravda među narodima (usp. *Gaudium et spes* 90). Nedugo zatim, Pavao VI. ustanovio je Papinsku komisiju za pravdu i mir 1967. koja ima zadatak držati oči Crkve otvorenima, njeno srce osjetljivim i njene ruke spremne za djelo milosrđa koje je pozvana ostvariti u svijetu. Svi smo pozvani biti otvoreni prema onome što se događa oko nas, čuti plač svijeta u kojem živimo i vidjeti život Božjim očima, upoznati stvarnost siromaštva koje mora doseći dubine našeg

bića i potaknuti nas na suosjećanje. U tom duhu PMOS posebno promiče „političko milosrđe“ koje se izražava u socijalnim, strukturalnim ili političkim odnosima, a teži uklanjanju uzroka siromaštva i nasilja.

Fra Francisko nam je tijekom seminara predstavio termin kontempl/akcija kao novi način prisutnosti u svijetu, upozorivši na važnost jedinstva između kontemplacije i akcije; misticizma i proroštva. Bog traži plodove naših molitava. Brojne naše molitve su ritualne i ponavljajuće. Uz svećeničku, trebamo se ohrabriti živjeti i proročku dimenziju. Kontemplativna molitva – u dodiru s Duhom Svetim – to je stvarna molitva jer djeluje iz Duha koja nas osnažuje da usprkos našim strahovima i nerazumijevanjima postajemo instrument, oruđe Božje. Ukoliko se to ne događa, nismo pravi evangelizatori. A prava idolatrija je stajati u tišini pred nepravdom. Pred svakim biti fin, isto je kao i ne dirati u ranu koju treba čistiti, što može biti smrtonosno jer može doći do sepse. Sv. Franjo i svi naši osnivači izašli su izvan svih okvira očekivanja. Proročka dimenzija nosi sa sobom posljedice onoga što su proroci doživljavali – progonjenost i osamljenost. Proroci neprestano izazivaju instituciju i podsjećaju na temelje kršćanskog poslanja. S druge strane, brojna naša djelovanja su štetna i negativna jer držimo ljude ovisnima o sebi, a ne pomažemo im da sami učine svoj dio. Trebamo priznati da imamo fantastične intuicije u prepoznavanju što je stvarno potrebno (što iziskuje veliki napor) i fantastične obrambene mehanizme da se povučemo kada treba dati čitavog sebe. Stoga, kada doživimo neuspjeh u djelovanju, trebamo u molitvi ispitati je li to rezultat naših pogrešaka i propusta ili je to ono što Duh Božji hoće.

Na seminaru se posebno govorilo i o potrebi i mogućnostima osnaživanja kompetencija za pravdu, mir i očuvanje stvorenog - o ulozi animatora za PMOS. Da bi promicale

i živjele PMOS, redovničke zajednice trebaju animatore. Animacija za PMOS traži ponajprije otvaranje sebe i svoje zajednice prema isključenima. Ako se PMOS animacija shvaća prvenstveno kao rješavanje nejednakosti i nepravdi unutar redovničkih zajednica, a tek potom gleda izvan, to je velika pogreška. Pred nas se postavlja pitanje: kako možemo usporediti nepravdu koju je iskusila velika većina čovječanstva s onom unutar naših redovničkih zajednica, iako je i ona upozoravajuća? Kao primjer može nam poslužiti razlikovanje dobrovoljnog siromaštva naspram krajnje bijede i oskudice mnogih koji vape za našom kapljicom dobre i dijeljenjem dobara.

Naglašeno je također da je Socijalni nauk Crkve generalno nepoznat te nije dovoljno uključen u formaciju redovnika i redovnica. Upravo socijalno zauzimanje vjeruje da možemo više od humanitarne akcije, odnosno da možemo utjecati na strukture. Stoga je Socijalni nauk Crkve, usko povezan s poslanjem PMOS-a, jedno od područja na kojemu kao kršćani, a onda i kao redovnici trebamo više poraditi.

Tijekom Seminara razmišljali smo i o znakovima vremena u Hrvatskoj te smo međusobno podijelili razna iskustva o aktualnim problemima vezanim za teme PMOS-a i mogućim promjenama. Posljednjeg dana seminara istaknuta je važnost formacije te je predstavljen formacijski vodič „Guide us in your justice“. Po završetku seminara dogovorili smo ponovni susret na kojem ćemo imati priliku izmijeniti prijedloge i iskustva o mogućnostima daljnje suradnje i širenja mreže PMOS-a. Od srca hvala svim sudionicima seminara na divnom iskustvu zajedničke plovidbe u otkrivanju Božje pravednosti i njegova kraljevstva.

Vlatka Katkić, *postulantkinja*

Redovnica u sadašnjem trenutku

U organizaciji Povjerenstva za početnu formaciju redovnika i redovnica HKVRPP, 12. i 13. svibnja, u Marijinom dvoru u Lužnici kod Zaprešića, za sestre juniorke održan je seminar pod vodstvom o. Zvonka Martića, karmelićanina na temu *Redovnica u sadašnjem trenutku prema apostolskoj pobudnici pape Franje Evangelii gaudium* (Radost evanđelja).

Okupilo se tridesetak sestara različitih družbi. Iz naše Provincije sudjelovale su s. Marina Fuštar i s. Marija Matanović, a prvi dan je nazočila odgojiteljica sestara juniorka s. Željka Čeko. O. Zvonko je nastojao posvijestiti koliko je bitan sadašnji trenutak u kojem ne trebamo ni za čim težiti osim za svetošću kao što su to u svom vremenu činili naši utemeljitelji. A svetost i radost Evanđelja se sastoje u darivanju drugome, u odgovoru na izazov svog vremena poput utemeljitelja. To zahtjeva hrabrost služenja. Potrebno je mirisati po Evanđelju kako bi nam život imao smisla. Zatim je istaknuo da ne smijemo dozvoliti da nam srce oteža od sebeljublja, ruke od distrofije lijenosti, a oči da ne postanu kratkovidne od oholosti, jer sve to priječi istinskom predanju i gorljivom redovničkom životu. Obradio je još neke, prema Papinoj pobudnici, opasnosti redovničkog života kao individualizam, krizu identiteta i upravo manjak gorljivosti, te je istaknuo kako je naš zadatak svojom žrtvom i pokorom učiniti ovaj svijet boljim po pohođenju Boga koji nam se očituje u svakodnevici i čije uskrsnuće ne možemo slaviti bez prisutnosti križa, kojeg po Isusovu primjeru trebamo zagrliti i radosno s njime kročiti.

Susret je završio u radosnom ozračju i izmjeni iskustava. Nadam se da će nam ono što smo čule i doživjele u Lužnici biti poticaj da volju-razum-srce stavljamo u službu ljubavi i vjere kako bismo što bolje svojim životom slavile Boga.

s. Marija Matanović

Seminar za kandidatkinje u Zadru

Od 26. do 29. lipnja održan je seminar pod naslovom *Uvod u teologiju* za kandidatkinje triju hrvatskih provincija u Zadru. Seminar je predvodio don Mladen Parlov. Prisustvovalo je 6 kandidatkinja i nas 3 djevojke koje smo izrazile želju biti dionice susreta.

Uvodno predavanje temeljilo se na razlici između duhovnog i religioznog čovjeka. Doznale smo da je religioznost pobožnost bez unutrašnje promjene u čovjeku. Ne djeluje na razum već na emocije. Zbog toga su religijske zajednice pune kipova i slika jer izazivaju emocije, k tomu religiozan čovjek ne želi ostaviti grijeh, nego se želi osloboditi njegovih posljedica. Duhovnost je vrsta pobožnosti koja nastaje djelovanjem sile Duha Svetoga i, za razliku od religioznosti, donosi unutrašnju promjenu u čovjekov život, tako da ga oslobađa ropstva grešnoj naravi i osposobljava za novi život bez grijeha. Duhovnost je plod isključivo Božjeg djelovanja.

Razmišljanje o Presvetom Trojstvu bila je tema drugoga dana seminara. Bog koji se u Starom zavjetu objavljuje preko proroka i nosi nazive: Jahve (ja sam tu za tebe), Elohim, El Shaddai (svesilni), u Novom zavjetu utjelovljuje se Isusu Kristu koji je sin Božji i koji nas uči kako moliti i hoditi putem Božjim. Duh Sveti djeluje preko Božje riječi i sakramenata te nas uvodi u svu istinu. Za vjernički život važno je razlučivanje duhova i metode kako ih prepoznati, a one bi bile: Istina koju nam Duh Sveti dariva, svjetlo, mir, poniznost,

želja za svetošću i ljubav. Sotona s druge strane budi znatiželju, sumnju, zbunjenost, naglašava ego, razdor, razdvajanje, tamu, nesigurnost, smetenost te oholost.

Kroz izlaganje o Crkvi, Blaženoj Djevici Mariji i Liturgiji mogle smo posvijestiti da je Crkva zajednica svih vjernika koji vjeruju u Isusa Krista. Marija, naša i Isusova majka, imala je veliku želju posvetiti se Bogu u potpunosti. U to vrijeme nije bilo redovništva, ali Bog ju je uzvisio tako da je začela po Duhu Svetom i donijela sina Božjeg na svijet. Uznesena je na nebo, moli za nas, a vjerujemo da Bog ne odbija ni jednu molbu koja je od Marije. Ona nam otkriva Kristovo lice i u tome je veličina Gospine krunice. Uz brojne vidove iskazivanja štovanja Bogu uzvišeno mjesto pripada liturgiji jer nam omogućava njegovo uprisutnjenje pod prilikama kruha i vina. Svoju blizinu Bog nam dariva u sakramentima, a onima koji ga žele predanije slijediti i kroz zavjete mu se posvetiti daje milost redovničkoga poziva.

Ovaj susret bio je jedno lijepo i novo iskustvo međusobnoga druženja, a voditelj nam je bio na raspolaganju da dodatna pojašnjenja. Tako se nakon svakog predavanja razvila rasprava i izmjena iskustva. Susret smo završili zajedničkim izletom na Vransko jezero i šetnjom po Biogradu.

Orijana Biloš

Ljepota nas uvijek vuče k sebi

Sekcija za medicinsku i socijalnu službu upriličila je 6. svibnja susret u Rami. Bilo nas je 23 iz svih triju hrvatskih provincija. Šareno i veselo. Ljepota nas uvijek vuče k sebi i ugošćuje najsrdačnije što može, postaje naše utočište, smiraj i snaga. Rama bi nas trebala *resetirati*,

kako se u riječima dobrodošlice izrazio fra Mijo Džolan, staviti nas u Isusove okvire i vratiti nam radost.

Bilo je očito da se svatko na svoj način zauzeo doći do točke gdje sve stvoreno vidimo Božjim očima, kako bi taj isti svijet uzljubili. Bilo je lako, jer je domaćin takav da ga nitko ne može nadmašiti u gostoljubivosti, velikodušnosti, sebedarju. Darivaju po onome što jesu, a ne po tome kakav smo dar zaslužili. Bilo je to autentično kazivanje života, prožetog bajkovitošću, ali koji prije svega poznaje patnički jezik i nasilni zakon tuđina. Nad svakom mukom Rame i Ramljana, i nad svakom opčinjenosti čarolijom života, kako reče fra Mijo, bdiju tri žene; Gospa Ramska, majka Ramska i Diva Grabovčeva.

Ovdje se isprepleće sva ljepota zajedništva i sva tuga samoće. Životu je potrebno i jedno i drugo.

Od srca hvala sestrama i fratrima Rame. I svim sestrama koje su došle prositi milosti Božje. Svi smo se, puni zahvalnosti, vratili svojim kućama.

s. Rahela Tojčić

Po onom što se vidi do onog što se ne vidi

U organizaciji provincijskog Vijeća za apostolat - Sekcije za katehizaciju na čelu s voditeljicom s. Lidijom Čotić, za katehistkinje, voditeljice liturgijskog pjevanja i sakristanke naše Provincije, 1. svibnja 2017. upriličen je jednodnevni izlet na Biokovo, u Makarsku i Vepric.

Skupina od petnaest sestara krenula je poslije jutarnje mise automobilima iz Splita prema Parku prirode Biokovo. Prva točka odredišta bio je najviši biokovski vrh Sv. Jure (1762 m), gdje smo odmarajući dušu i tijelo u prijepodnevoj svježini čistog zraka i fantastičnom pogledu na Makarsko primorje, otoke i Zabiokovlje, uz kapelu Sv. Jure zapjevale hvale Bogu, što je bilo nagrađeno i pljeskom planinara koji su se u to vrijeme našli uz upravo nastali planinarski zbor sestara. Druga točka odredišta, vrh Vošac, iako na nešto nižoj nadmorskoj visini (1421 m), zahtijevala je od nas ponešto alpinističkog duha, jer ovoga puta cesta nije omogućavala „instant“ rješenje – dolazak automobilima do samoga vrha. Osim okruglih markacija, ljubaznost planinara bodrila je sestre i usmjeravala pravom stazom do vrha, do kojeg su neke došle vrlo brzo te su mogle i tu „baciti pogled“ i uživati u blagodati planinskih vrhova sve više obasjanih suncem pa su i kreme za sunčanje dobro došle. Druge su pak

putem jačale krepost upornosti koja ih je dovela do cilja, ali je takvima trebalo i brzo „sići s gore“, jer je već bilo vrijeme za ručak kojega su pripremali za nas u jednoj konobi u Tučepima.

Po dolasku u Tučepe razgledale smo privatnu etno zbirku *Škrinjica*, koja je mnogima pobudila sjećanja iz rane mladosti, a najviše smijeha izmamila je stara drvena hodolica, čiji su model očito davno isprobale i u njoj prohodale neke od sestara. Nakon susreta s tradicijskom baštinom toga kraja i smijeha koji je našom franjevačkom jednostavnošću i iskrenošću doveo domaćine do suza, dočekale smo ukusni ručak s posebno slatkim desertom iznenađenja – kavom i kolačima, kojima su nas vlasnici konobe počastili. Od srca im na tome hvala!

Nakon ručka, ni više ni manje nego Makarska i Malakološki muzej! Za one koji ne znaju, riječ je o školjkama. Tamo nas je dočekala naša s. Edita Šolić, vrsna poznavateljica školjki i vjerna čuvarica toga prirodnog blaga, čiji trud se krije u njezinim pomno čuvanim arhivima i prepoznaje u njezinom stručnom vodstvu muzeja kroz koji nas je provela pružajući nam brojne zanimljivosti o nastanku, nazivlju, rijetkosti i vrijednosti malakoloških izložbenih primjeraka, čiji stalni postav broji oko 3.000 primjeraka. U sklopu obilaska muzeja posjetili smo i kapelu Sv. Lidije te se na poseban način spomenuli utemeljitelja muzeja, dr. sc. fra Jure Radića, koji je s puno ljubavi i odricanja, duhovno i kulturološki oplemenio Lijepu našu, davši poseban doprinos i u proglašenju Biokova Parkom prirode na površini od 19.550 ha. O njegovoj plodonosnoj suradnji s našim sestrama mnoge rado pričaju i s ponosom se se sjećaju. Pri odlasku iz Makarske uz s. Editu pozdravio nas je i fra Ante Čovo, gvardijan franjevačkog samostana Blažene Djevice Marije na nebo uznesene.

I kao da nas je ona, Blažena Djevica, uputila do zadnje etape izleta, u hrvatski Lurd - Vepric. Na mene je doista snažno djelovalo. Nakon promatranja planinskih vrhova i ljepote života morskih dubina, poklonstvo pred špiljom Kraljice Neba. Obnavljajući u srcu konačni cilj života, uz preporuku Gospi da sve naše puteve prati svojom Majčinskom zaštitom, zaputili smo se svojim zajednicama.

Vlatka Katkić, *postulantkinja*

U svetištu Gospe od Suza

U nedjelju 28. svibnja 2017. dio sestara naše Jordanovačke zajednice uputio se prema svetištu Gospe od Suza u Pleternici sa željom da u jedno spoji duhovno i duhu sve potrebno.

Rektor svetišta vlč. Antun Čorković srdačno nas je dočekaao predstavivši Pleternicu kao *čudesno mjesto susreta, molitve, mira i tišine*. Nije dugo potrajalo da se i same uvjerimo u vjerodostojnost njegovih riječi a sigurno smo u Pleterničkoj oazi i euharistijsko slavlje sedme vazmene nedjelje drugačije doživjele i proživjele.

Iako je nedjelja dan kada se svatko najradije povuče u svoju “oazu” tražeći predah od tjednih obveza, naši domaćini: vlč. Antun i Ivica, nesebično su svoje vrijeme nama posvetili. Upoznali su nas s poviješću svetišta koje svoj početak ima u 1955. godini. Tada počima održavanje

devetnice Gospi od Suza kao spomen na čudesni događaj kada je reljef Bezgrešnog Srca Marijina plakao ljudskim suzama 29., 30.,31., kolovoza i 1. rujna 1953. godine u Siracuzi na Siciliji, iznad bračnog kreveta obitelji Iannuso. Znanstvenom analizom potvrđeno je da se radi o ljudskim suzama, a samo dva mjeseca poslije toga događaja uslijedit će niz znanstveno neobjašnjivih ozdravljenja i još više obraćenja koji će svetište Gospe od Suza u Siracuzi učiniti poznatim cijelom kršćanskom svijetu. Kako su se *plejadi* hodočasnika svake godine pridruživali i hodočasnici iz požeškog kraja, sirakuški je biskup 1958. godine darovao pleterničkoj župi blagoslovljenu sliku Gospe od Suza, te vatu kojom je dotaknut tamošnji čudotvorni reljef. Od tada Siracuzi na poseban način "živi" u Pleternici koja je 31. kolovoza 2005. proglašena novim hrvatskim marijanskim svetištem.

Pod dojmom novih saznanja o Svetištu čija je povijest obilježena i mučeništvom, svaka je za sebe u vremenu kojim smo raspolagale *prebivala* ono što je čula i doživjela. Vjerujem da smo prebiranju pridružile i molitvu sv. Ivana Pavla II. da *Gospa od Suza majčinskom dobrotom pogleda boli svijeta, obriše suze svima koji trpe...I da nam suze kajanja.*

Tjelesnu okrepu te odmor i druženje u prirodi uz tri jezera, razne vrste životinja, prostrane livade i šumu, našle smo na ranču obitelji Čondić.

Odgovor na pitanje jesu li inicijatori i organizatori ovog hodočašća do u tančine sve predvidjeli i isplanirali, vjerojatno će ostati otvoren. No neovisno o tomu, od Pleternice i Ranča, pa preko Požege i njezinih znamenitosti s kojima su nas upoznali *požeški domaćini* (izvršno prenoseći znanje i pronicanje *u ruhu jednostavnosti*), ni u čemu se nije mogao naći nedostatak ovom danu. Bilo je lijepo. Bilo je dobro. Bilo je drugačije. Ponovilo se!

s. Diana Dolić

Crtice iz dječjih vrtića

Sreća i cvijeće za mamu i tatu

Dana 5. svibnja 2017. u našem samostanu u Zadru uz proslavu Majčinog dana i Dana očeva obilježile smo i deset godina djelovanja dječjeg vrtića. Skromno ali zahvalno obilježili smo i deset godina djelovanja dječjeg vrtića, zahvalne Bogu i dobročiniteljima za dar ovoga prostranog zdanja i za milost da djecu prihvaćamo u primjerenim uvjetima da provode svoje djetinjstvo u druženju, bezbrižnoj igri, zajedničkom učenju i nadasve vjerskom odgoju.

Od 2007. godine do danas oko 220 djece u okrilju ovoga samostana *raslo je i napredovalo u mudrosti, dobi i milosti* (usp. Lk 2,52). Izložbom fotografija iz djelovanja vrtića od njegova osnivanja do danas postavljenih u vrtiću i dvorani, spomenuli smo se svih onih koji su uložili puno rada i ljubavi u njegovu izgradnju i osnivanje te nama omogućili da možemo nastaviti vjerski odgoj djece koja su *budućnost i nada naša*. Prisjetili smo se da su se naše sestre prije šest desetljeća nastanile u Arbanasima te da su u skromnim uvjetima jedne obiteljske kuće, u kojoj su tada živjele jer nisu imale vlastite kuće, prihvaćale djecu na čuvanje. Neki od roditelja čija djeca danas pohađaju naš vrtić, u ono doba bili su kod sestara „na čuvanju“ te i danas pamte njihovu nesebičnu ljubav i požrtvovnu skrb za malene. Među sestrama na proslavi su bile i neke od sestara koje su u to doba živjele u Arbanasima I „čuvale“ djecu.

Kroz program naslovljen *Sreća i cvijeće za mamu i tatu* vodile su nas mama gospođa Marina Rudić i njezina kćerkica Sara. Priredba je obilovala pjesmom, recitacijama, plesovima *Kva-kva* i *Valcer cvijeća* P. I. Čajkovskog, te predstavom *Cvijeće za mamu* s. Judite Čovo. U izvođenju programa sudjelovala su sva djeca polaznici vrtića i neki od njihovih roditelja. Djeca su sve svoje umijeće uložili kako bi priredba bila vesela i dječji zaigrana, te su na sve prisutne prenijeli radost i veselje, što je i nakon predstave nastavljeno u zajedničkom druženju u prostoru vrtića. Zasigurno djeca su najveća sreća i najmirisnije cvijeće u vrtu naših obitelji. Ovo je bila njihova zahvala i čestitka na daru ljubavi i majki i očeva, baka i djedova i svih onih koji su odgajatelji naših najmlađih.

Voditeljica vrtića s. Miranda Škopljanac Mačina zahvalila je roditeljima na suradnji, osobito što svoju djecu povjeravaju odgoju u katoličkom vrtiću. Posebnu zahvalnost izrazila je sestrama i svim tetama u vrtiću koje su ulagale i koje svakodnevno ulažu sve svoje snage u ljudski i vjernički odgoj djece te sestrama u samostanu koje djelovanje vrtića trajno prate svojim molitvama. Potaknula je sve nas nazočne da se utječemo Majci Mariji te da sve majke u njoj pronađu uzor i nadahnuće za brižljivu majčinsku ljubav i skrb za svoju obitelj. Isto tako da molimo zagovor sv. Josipa za sve očeve da u svojoj obitelji budu čvrsti temelj za zdravo kršćansko odrastanje svoje djece.

s. Mirjana Puljiz

Mami i tati na dar

U utorak 23. svibnja 2017. u dječjem vrtiću Jordanovac podružnica *Pčelica* u Kaštel Lukšiću proslavili smo Majčin dan. Tom je prigodom u Pastoralnom centru župe Uznesenja Blažene Djevice Marije održana priredba pod nazivom *Mami i Tati na dar*.

Voditelj programa bio je tata dječaka Ivana Matijace. Na samom početku, u ime svih teta, pozdravio je sve prisutne riječima: "Okupila nas je danas jedna veličina. Najveći dar kojeg je Bog čovjeku darovao, najsnažnija ljubav koja na zemlji postoji, najveće srce koje pod suncem kuca - majka. Večeras tome srcu želimo zahvaliti. Kroz tonove i note, stihove i riječi, pokrete i osmijehe. I, iako ni oni nisu dovoljni da se tom velikom srcu zahvali, tom su velikom srcu upravo samo oni dovoljni. Osmijesi malih glava koje nestrpljivo čekaju pokloniti svojoj majci uvježbani poklon, a u njemu upravo sebe."

U prvom dijelu programa sudjelovala su mlađa djeca s recitacijama: *Moja mama, Ljubav, Kako se može štedjeti mama, Čemu služe mame* te plesom uz pjesmu *Mama pusti telefon* s porukom vrlo snažnom - da mame odlože svoje mobitele i da što više vremena posvete njima u igri, šetnji... Potom su sva djeca zajedno otpjevala nekoliko prigodnih pjesama: *Tko stvori, Hvala mama hvala tata, Najljepše riječi, najljepše note, Mi želimo uzdić Isusa*.

Drugi dio programa, vrlo dojmljivi igrokaz, izveli su predškolci. Plesom cvjetova, bubamara i bubamaraca pokazali kako je život divan, moleći nas starije da sve što je Gospodin stvorio zajedno sačuvamo. U program su bili uključeni i svi članovi obitelji Đapić. Dirljivoj sceni kada mama prima čestitku i dar od sina Josipa pridružili su se brat i otac. Iako je majčin dan, Josip je zagrljaj darovao ocu. I pozvao je sve prisutne da se vole i zahvaljuju dragom

Bogu za sve što je On stvorio, ističući jedinstvo obitelji koju čine majka i otac zajedno! Slijedile su recitacije *Privjesak od zlata* i *Mamina ljubav*.

Na kraju je sve prisutne pozdravila s. Kruna, voditeljica vrtića. Naglasila je da se nalazimo u mjesecu svibnju posvećenom našoj nebeskoj Majci kojoj se utječemo i molimo za pomoć i nadahnuća za majčinstvo i roditeljstvo, te da su djeca ovim prigodnim programom htjela zahvaliti mamama i tatama za svu ljubav, brigu i pažnju koju im pružaju svaki dan.

Završni ples, u kojem su sudjelovala sva djeca uz pjesmu *You raise may up*, mamama je izmamio suze.

Radosno druženje nastavljeno je uz sok i kolače koje su pripremile vrijedne mame.

Posjet Biogradu

U srijedu 24. svibnja kao nagradu za cjelogodišnji rad i trud u vrtiću djecu smo razveselili izletom. Ujutro u 8.30 sati krenuli smo autobusom kojeg je i ove godine Zračna luka ustupila vrtiću. Pridružilo nam se i nekoliko roditelja koji su pridonijeli da ovaj dan doista bude radostan i ispunjen zajedništvom odgajateljica, roditelja i djece.

Djeca su s velikim oduševljenjem promatrala prirodu dok smo se vozili prema prvoj planiranoj destinaciji - Biograd na moru. U Biogradu su nas na rivi dočekali vrlo susretljivi zaposlenici turističke agencije. Podijeljeni u četiri skupine, djeca su uživala u 20 minutnoj vožnji podmornicom. Dok su se jedni vozili drugi su obilazili obližnji *Zavičajni muzej Biograda NM* s vrijednom spomeničkom baštinom iz bogate prošlosti biogradskog primorja i okolice.

U 14 sati preselili smo se u Vranu u *Konjički klub Vencel*, gdje su djeca nestrpljivo iščekivala svoj red jahanja. Dečki su pretežno željeli jahati crnog, a djevojčice bijelog konja. Bilo je i onih kojima je to prvi put pa su se pomalo bojali, ali su voditelji jahanja ohrabrujuće komunicirali s djecom te su svi radosno odjahali svoje krugove. Na kraju smo se kratko zadržali na Vranskom jezeru gdje nas je, na veliku radost djece, dočeka jedan labud. Izletnički dan završen je veselom pjesmom dok smo se vozili natrag prema našem Lukšiću.

Zajedništvo roditelja, djece i teta nastavit ćemo i u subotu sudjelovanjem na euharistijskom slavlju u Solinu, gdje se već tradicionalno u mjesecu svibnju organizira susret djece katoličkih vrtića s područja Splitsko-makarske nadbiskupije.

s. Lucija Bilokapić

Kod Marije u Bistrici

U jutarnjim satima 27. svibnja mi djelatnici DV *Jordanovac* uputili smo se u Mariju Bisticu na tradicionalno hodočašće katoličkih vrtića Zagrebačke nadbiskupije koje se svake godine organizira posljednjeg vikenda u svibnju.

Našu malu hodočasnicu Niku prvu smo susreli po dolasku u Svetište. Obukli smo joj majicu i stavili šiltericu kako bi bila prepoznatljiva kao jordanovačko dijete, a vrijeme do zajedničkog okupljanja ispunili smo osobnom molitvom u Bazilici posvećenoj našoj nebeskoj Majci.

S brojnim mališanima drugih vrtića pristigli su i naši *jordanovački* sa željom da svi zajedno zahvalimo za sve primljene milosti koje nam je Majka svojim majčinskim zagovorom izmolila.

Svetu misu predslavio je rektor Bistričkog svetišta vlč. Domagoj Matošević u Crkvi na otvorenom u 11 sati, u duhu radosti i raspjevanosti najmlađih sudionika. Pričom o kralju i svijeci velečasni Domagoj doista se u propovijedi potrudio djeci približiti prisutnost Isusa i Marije u našim životima, nakon koje smo svi zajedno prigodnom meditacijom zamolili Isusa da zapali svoje svjetlo u našim srcima.

Uzevši svijeće kao dar svetišta dan smo nastavili u druženju. Odmoreni u nama tako dragom Svetištu uvijek drugačije doživljenom, uputili smo se svojim kućama ostavivši Majčici zavešljaj želja i molitava.

Teta Martina P., *odgojiteljica*

Mi smo djeca radoznala

Na blagdan Pohoda Blažene Djevice Marije, u srijedu 31. svibnja, u župnoj crkvi Uznesenja blažene djevice Marije u Kaštel Lukšiću, za djecu našeg dječjeg vrtića *Pčelica* upriličeno je zahvalno euharistijsko slavlje za kraj pedagoške godine i prigodni program uz oproštaj predškolaca.

U zajedništvu župljana, roditelja i djece župnik don Stipan Šurlin predvodio je euharistijsko slavlje za vrijeme kojega su pjevala djeca a roditelji čitali misna čitanja i molitvu vjernika. Don Stipan je pristupio djeci na vrlo zanimljiv i blizak način. U propovijedi ih je zamolio da naprave mjesta za njega jer ga, kako se našalio, boli noga. Sjeo je među njih i stupio u razgovor postavljajući im pitanja na koja su djeca spremno, spontano i iskreno odgovarala, pokazujući stečeno znanje i zrelost za svoju dob, koju su stekli velikim dijelom pohađajući dječji vrtić. Tako su se prisjetili i važnih događaja kad se s njima družio u vrtiću, a bilo je to u prigodi Dana kruha i Pepelnice.

Nakon euharistijskog slavlja i zahvale dragom Bogu za sve doživljeno, usvojeno i naučeno, kao i za sve ono što smo htjeli ali nismo uspjeli, uslijedio je prigodni program predškolaca, njih četrnaestero koji su uspješno završili program predškolskog odgoja. Sve to izrazili su recitacijama: *Što smo sve naučili u vrtiću*, *Danas postajem prvašić*, *Ima jedno mjesto*, *Knjiga moj prijatelj* i na kraju *Doviđenja kućo draga* i pjesmama: *Hajdemo zajedno*, *Mi smo djeca radoznala*, *Limači*, *Tike ti, tike ti...* A naši su "englezi" program obogatili pjesmama pokazujući dio od onog što su naučili na engleskom, nakon čega su im podijeljene zaslužene diplome.

Riječ zahvale na kraju uputila je s. Kruna Plazonić, voditeljica vrtića. U ime svih odgojiteljica zahvalila je roditeljima što smo zajedno s njima "mogle biti sudionice u odgoju na putu vjere i ljudskih spoznaja. Djeca su, istaknula je, najljepše bojanke, oni trebaju našu ljubav, podršku i toplinu kako bi naučila samostalno koristiti sve divne palete boja svoje duše." Zatim je zahvalila odgojiteljicama za svu ljubav, brigu i pažnju koju su nesebično darivale djeci kroz različite oblike rada i odgoja. Obratila se i djeci: "Vama koji odlazite u školu, u život koji je pun izazova, želim da rastete u dobroti, mudrosti i plemenitosti". Prisutnoj djeci, a osobito predškolicima želimo da im bude i dalje sretno, uspješno i blagoslovljeno.

s. Lucija Bilokapić

Osvojili smo trajni pehar

Dana 19. svibnja 2017. godine održana je osma po redu Mala vatrogasna olimpijada na kojoj su se natjecala predškolska djeca iz svih kaštelanskih vrtića. Ukupno 28 ekipa predano i lavovski borilo se za što bolji plasman.

Kao i dosadašnjih godina, i naše *Pčelice* iz Kaštel Lukšića pripremale su se za olimpijadu. Vrijedne odgajateljice s. Kruna i s. Davorina trudile su se zajedno s predškolcima uvježbati zadane discipline. Prenošenje kantice s vodom, nošenje vode

u čašici kroz prepreku, gađanje loptica u koš, samo su neke od disciplina u kojima su se okušali, možda i budući vatrogasci. Bilo je mnogo dobrih kandidata no uključiti se moglo samo sedam, onih najspretnijih i najsretnijih. I pošlo im je za rukom: već treću godinu za redom *Pčelice* osvajaju prvo mjesto, što je upravo posebnost ovogodišnje pobjede. Pridonijela je osobitoj radosti naših olimpijaca i velikom ponosu roditelja i teta jer smo, osim redovitog pehara koji se na kraju godine vraća i ponovno dodjeljuje pobjednicima, pehar dobili na trajni poklon. Vjerujemo kako ćemo i dalje nizati nove rezultate i nove pobjede uz svesrdnu i ustrajna podršku roditelja koji su uvijek naš *osmi igrač*.

Ivana Bralić, *odgajateljica*

Dan bez brige

Mi odgojiteljice, roditelji i djeca iz odgojnih skupina „Školjkice“ i „Ribice“ i krenuli smo put Karina 03. lipnja u 08:30 sati. Veselje koje je među nama vladalo moglo se već na kolodvoru iščitati s lica raspoložene i posebnom radošću preplavljene djece. Dok smo se vozili u autobusu su se vodile „žustre“ rasprave među djecom, jesu li ono na planinama kamenja ili snijeg.

Iako smo svi bili vidno uzbuđeni, doživljaj je bio potpun tek kad smo stigli pred franjevački samostana Svete Marije Bezgriješne u Karinu. Tamo nas je dočekalo nekoliko naših vrtićkih prijatelja koji su, s roditeljima, doputovali osobnim automobilima. Uz natpis „Mir i dobro“ na ulazu u samostan toplu dobrodošlicu poželio nam je župnik i gvardijan fra Petar Klarić. Posebno se obradovao djeci te ih je poveo da upoznaju njegovog psa Garu i ovčice. Bili su oduševljeni! Upravo u ovoj samostanskoj netaknutoj prirodi, neka su se djeca prvi put *izbliza* susrela s koprivom. Gabriel se slučajno opekao na nju, dok ju je Bruno namjerno dotaknuo da vidi kako kopriva peče. Pokazujući nam samostan fra Petar nam je ispričao kratku povijest uz prikaz fotografija koje su krasile zidove. Osobita slavljenička radost preplavila nas je na svetoj misi. Kapelicom se orila dječja pjesma. Nakon mise napravili smo zajedničku fotografiju kako bi nam ona ostala trajna uspomena na ovaj susret prepun emocija.

Napustivši samostanski prostor zaputili smo se niz potok Karišnicu koji je bio presušio tako da je izostao susret djece sa sestricom vodom. Odatle smo autobusom krenuli za Mićanove dvore gdje smo objedovali. Neka su djeca iskoristila priliku za hranjenje konja koja su u sklopu rekreativne ponude. Nažalost jahanje je ovaj put bilo onemogućeno jer su te plemenite životinje tek stigle na imanje pa se još nisu *udomaćile*.

Nakon kratkog odmora naša sljedeća postaja bili su slapovi rijeke Zrmanje. Smjestili smo se na livadu na kojoj su nas dočekale ležaljke, branke te mreža za odbojku. Tom izazovu nismo mogli a niti smo željeli odoljeti. Tako da su dečki odmjerili snage u nogometu, roditelji u badmintonu, a manje rekreativni jednostavno su uživali u druženju i prijateljskom razgovoru. Sve nas je potjerala grmljavina i gusti crni oblaci koji su nam se približavali. Od njih smo pobjegli u autobus i našoj kući. Vidno umorna i iscrpljena neka su djeca svoje putovanje začinila slatkim snom.

Kako vrijeme u ugodnom društvu brzo proleti, tako je i naš izletnički dan brzo završio. Nakon druženja provedenog uz obilje smijeha, pomiješanog sa srećom i uzbuđenjem, i uz djecu koja uživaju do zadnjeg atoma snage svi s iskrenom radošću iščekujemo naše slijedeće druženje.

Nataša Mance, *odgojiteljica*

Iz riznice života sestara jubilantkinja

S. Stjepanka Ana Vučemilo

Rođena je 11. svibnja 1936. godine u Lučanima kraj Sinja. Na krštenju je dobila ime Ana, po svojoj pokojnoj teti Ani koja je umrla vrlo mlada, a bila je redovnica Služavka Malog Isusa. Kasnije bi rado bila uzela i njezino redovničko ime - s. Euzebija, ali joj nije bilo dopušteno.

Ana - s. Stjepanka peto je dijete u obitelji s jedanaestero djece, od kojih je troje umrlo u dječjoj dobi. U obitelji se, za ondašnje prilike, živjelo dobro, uglavnom od poljoprivrede i stočarstva. Uz to otac je bio vrstan zidar i ugledan čovjek u selu. Po uzoru na ostale članove obitelji i mala Ana je bila vrlo radišna. Svako bi jutro ranom zorom izvodila blago na pašu, a kad bi se vratila pomagala bi majci oko mlađe djece. U kući se redovito molilo i živjelo po Božju, utječući se zagovoru drage Gospe Sinjske svakodnevnom zajedničkom molitvom osobito Gospine krunice. Iz tako vjerničke obitelji troje djece - dva brata, stariji fra Stjepan i mlađi fra Petar te s. Stjepanka - posvetili su svoj život Bogu u franjevačkoj samostanskoj obitelji, a pobožna majka kasnije je postala franjevačka trećoretkinja.

U rodnim Lučanima Ana je završila četiri razreda pučke škole. Redovnički poziv osjetila je već sa trinaest-četrnaest godina što je rekla svojim te sestrama franjevkama koje su djelovale u franjevačkom samostanu u Sinju. S jednom od sestara pošla je na Lovret pitati za prijam, i bila je primljena. No njezin brat fra Stjepan, koji je tada bio franjevački bogoslov, rekao je roditeljima: "Koliko god budete mogli, zaustavite je, još je mlada. One ne idu u školu, a puno rade." Tako su je otac i majka "zaustavili" te joj je neko vrijeme misao o odlasku u samostan "izišla iz glave".

Kasnije se ponovno "lomila": ići ili ne ići? Ipak, sa 19 godina odlučila je poći te je s majkom 10. rujna 1955. došla u Split na Lovret. Primljena je u kandidaturu, i odmah sljedeći dan poslana u Zagreb u samostan franjevac konventualaca na Sv. Duhu gdje su već od 1944. godine djelovale naše sestre. Tu pomaže u kuhinji. Glavna kuharica bila je s. Brigita Masnić od koje je, kako sama svjedoči, puno naučila i uz nju se osposobljavala za samostalno kuhanje. Nakon dvije godine dolazi u Split na Lovret te je 2. travnja 1957. godine primljena u postulaturu. Opet je dodijeljena za pomoć u kuhinji - s. Koleti Žnidar, glasovitoj lovretskoj kuharici. S. Koleta je zapazila Aninu snalažljivost i spretnost u kuharskom poslu te je tražila da i tijekom novicijata bude u kuhinji. Isto se nastavilo i kasnije - svugdje u službi kuharice. Uz kuhanje, u nekim podružnicama zauzeto je obavljala i druge poslove.

Nakon novicijata s. Stjepanka je poslana u Trpanj (1958.-1960.), gdje kuha i radi ostale poslove karakteristične za tu podružnicu od kojih se tada živjelo: obrađivanje vrta, uzgoj domaćih životinja (koze i kokoši), šivanje jorgana. U Trpnju je bila i drugi put (1981.-1982.), kada osim za sestre i župnika svakodnevno kuha i za nekoliko starijih osoba u samačkim domaćinstvima, te sestrama pomaže šivati štep-deke.

U našoj kući u Dubrovniku (1960.-1962.) kuha za sestre među kojima je još bila i vrlo zahtjevna s. Franciska Vicelić, posljednja *dumna od Sigurate*. Osim kuhanja tu šiva štramce i vješto tka na tkalačkom stanu, dok su druge sestre šivale jorgane i plele. Bio je to vrlo naporan posao, ali i jedini izvor prihoda za uzdržavanje. Kasnije je, kod postavljanja i uređenja samostanske zbirke umjetnina i predmeta za svakodnevnu upotrebu, s. Stjepanka bila pozvana da nanovo postavi zapušteni tkalački stan kao vrijedan eksponat koji svjedoči o višestoljetnom životu i mukotrpnom radu sestara u tom samostanu.

Od 1962. do 1964. godine je u franjevačkom samostanu na Poljudu u Splitu, gdje su sestre vodile samostansko domaćinstvo i gospodarstvo, uzgajale blago i obrađivale veliki samostanski vrt i od toga se uzdržavale. Tu se vraća i drugi put (1969.-1972.) kada je kuhinja bila zahtjevnija. Naime, na Poljudu je u to vrijeme bila franjevačka gimnazija te su uz sjemeništince Provincije sv. Jeronima bili i sjemeništinci Hercegovačke franjevačke provincije sa svojim profesorima. U samostanu je znalo biti i do 150 osoba.

Dva puta je bila i u Vrlici (1964.-1966.; 1976.-1981.). Uz kuhanje brinula je i o domaćim životinjama i uređenju vrta uz župnu kuću te pomagala sestri u crkvi. U dva navrata bila je kuharica u franjevačkom samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu (1966.-1969.; 1983.-1989.), a nepunu godinu dana i u franjevačkom samostanu u Omišu (1982.-1983.).

Samo pola godine bila je u našoj kući u Imotskom, odakle je poslana u Zagreb, gdje se upravo otvarala sestrinska podružnica u samostanu franjevaca trećoredaca na Ksaveru (1972.-1976.), i najprije je trebala doći kuharica. Kasnije su dolazile druge sestre za druge službe.

Nakon više od tri desetljeća vraća se ponovno u kuhinju franjevačkog samostana i sjemeništa na Svetom Duhu u Zagrebu (1989.-1992.). Potom odlazi u kuhinju franjevačkog samostana Majke Božje Lurdske (1992. -1999.). Godine 1999. dolazi u sestrinsku kuću u Zagrebu, Jordanovac 55, gdje je, unatoč već narušenom zdravlju, devet godina u dječjem vrtiću djeci posluživala hranu.

S. Stjepanka je rado i marno, iako bez stručne spremlje, uspješno obavljala povjereni joj apostolat, silno zahvalna s. Brigiti i s. Koleti kod kojih je "ispekla" zanat. One su je učile kuharskim umijećima, a ona je bila spremna i otvorena za novo pa je sve brzo i dobro usvajala. S ponosom zna reći: "Meni je taj posao uspijevao i dobivala sam priznanja". I sama je u kuharske vještine rado upućivala mlađe sestre i kandidatkinje koje su joj bile dodjeljivane za pomoć. Neke od njih s velikim poštovanjem ističu koliko im u životu znači što su s njom radile i što ih je ona naučila kuhati. A ona se svugdje osjećala prihvaćenom jer su mnogi izražavali zadovoljstvo njezinim pristupom, savjesnim i odgovornim radom. I kad bi se po drugi put vraćala u istu podružnicu, uvijek bi je rado dočekali. U više navrata bila joj je povjerena i služba kućne predstojnice koju je obavljala sveukupno osamnaest godina.

Dokle god su joj fizičke snage to dopuštale, neumorno je i s ljubavlju vršila svoje redovničko poslanje kao vrsna kuharica osobito obazriva prema onima kojima je bila potrebna "posebna" ishrana radi zdravstvenih poteškoća. Njezina požrtvovnost i organiziranost u poslu bila je poznata u franjevačkim samostanima te su je mnogi fratri pozivali da im kuha za mlade mise. Tako je, uz pomoć sestara koje bi ona pozvala, kuhala za tridesetak mladomisničkih slavlja na kojima bi se okupilo i po nekoliko stotina uzvanika. Sa zadovoljstvom se prisjeća i kuhanja u prigodi zlatne mise nadbiskupa splitsko-makarskoga Frane Franića, koja je svečano proslavljena u svetištu i netom obnovljenom samostanu Gospe od Zdravlja.

Požrtvovan rad, molitva i ljudsko priznanje te poštivanje zajedničkog života i dnevnog reda, bitno su obilježili njezin život. A kod brojnih premještaja, i kad bi nerado napuštala neko mjesto djelovanja osobito nakon kraćeg vremena, redovnički je posluš bio ispred vlastitih želja i očekivanja.

U svojim staračkim godinama teško podnosi stvarnost da više ne može raditi. Najradije sluša Radio-Mariju i prebire uspomene iz prošlosti. Na pitanje moli li za nova redovnička zvanja, ističe kako je prije bilo zvanja iako je život u samostanu bio puno teži. Smatra da, uz molitvu za zvanja, treba više držati do vlastitog stava kao redovnice i davati vjerodostojno svjedočanstvo života, što je mladima veoma važno.

s. Marija Petra

S. Celestina Ana Masnić

S. Celestina, krsnim imenom Ana, rođena je u obitelji s više djece – šest sestara i jedan brat. Bila je to patrijarhalna obitelj u kojoj se zajednički molilo i radilo. Redovito se išlo na svetu misu, korizmom na put križa a kroz svibanj na molitvu krunice.

Ana je bila jako živahna djevojčica. Nitko nije mislio da će poći u samostan. S. Celestina smatra da joj je majka izmolila redovničko zvanje jer je silno željela da se bar jedno dijete posveti Bogu. Molila je i postila na tu nakanu.

Ani je jednostavno došlo da ide u samostan i nitko je nije mogao odvratiti. Majci je to bilo posebno drago. Iako su njezine tete, s. Amabilis i s. Brigita, već bile u samostanu nikad je nisu zvale da i ona dođe.

Razmišljala je Ana kako će to izvesti, ali kad je Matuša (s. Verena) otišla u samostan, više nije bilo razmišljanja. Završila je samo četiri razreda pučke škole. Onodobno je to bilo tako. Na Lovretu ju je primila s. Henrika Glinšek i upitala: „Mala, šta ćeš ti raditi?“ Ona je odgovorila: „Ono što rade i druge“. Tako je primljena u kandidaturu 4. rujna 1954. godine.

Prvih dana je zamišljala kako će biti sveta, posvetiti se Bogu, a poslije je spoznala da to nije baš tako lako, da se treba prilagođavati novim okolnostima i učiti se mnogo čemu. Kandidaturu je provela na više podružnica na kojima je ostajala negdje duže, negdje kraće vrijeme, ovisno o tome koliko je trebalo zamijeniti koju sestru. U Zagrebu je bila u dva navrata: u samostanu Gospe Lurdske i na Svetom Duhu, u Splitu na *Obali* i na *Dobrome* te u Makarskoj.

Vrijeme postulature provela je na Lovretu gdje je uoči sv. Franje 1957. godine započela i novicijat. S. Celestina kaže da je poduka bila oskudna: tek ponekad bi im s. Berhmana Nazor govorila o lijepom vladanju, dok je u novicijatu voditeljica bila s. Mirjana Jerković koja je imala želju puno toga dati, ali u ono vrijeme nije bilo odgovarajuće knjige. U sjećanju joj je ostala knjige *Redovnica* iz koje im je čitala. To je bio takav odgoj. Koliko si na sebi radio, toliko si se izgrađivao duhovno i intelektualno. Poslije novicijata je poslana u našu kuću u Dubrovnik gdje je počela vježbati glasovir u što ju je upućivala s. Benjamina Zorica. U ono vrijeme sestre su teško živjele. Da bi osigurale osnovno za život radile su ručne radove, plele džempere, izrađivale jorgane, šivale i prale robu. Naglasak je bio na radu jer trebalo je preživjeti i opstati. Ako se imao osjećaj za molitvu, onda se hvatalo vrijeme da pozdraviš Isusa, izmoliš koji Očenaš, krunicu.

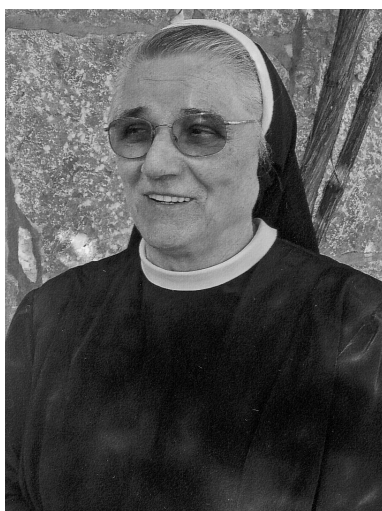
Nakon tri godine boravka u Dubrovniku slijedile su naredne tri u Splitu na Lovretu gdje je obavljala razne kućne poslove i polagala program osnovne škole. Nakon toga je tri godine bila u našoj kući, II. Maksimirsko naselje 14., u Zagrebu. Uz razne poslove u kući pohađala je glazbeni institut. S. Celestina ga nije završila jer je bilo naporno istovremeno raditi i učiti, uslijed čega se razboljela te je molila da odustane od daljnjeg školovanja. Donekle osposobljena, sljedeće dvije godine je u Pagu obavljala službu sviračice i sakristanke, a naredne dvije godine u Vrlici gdje je i katehizirala. U HKM u Frankfurtu (dvije godine) i u Münchenu (godinu i pol) djelovala je kao pastoralna suradnica. Nakon povratka iz Njemačke u Imotskom je ostala osam godina. Bila je sviračica u župi te pomagala u dječjem vrtiću i kod šivanja jorgana. Nakon Imotskog je tri godine bila sviračica i sakristanka u Splitu na Obali. Potom je slijedio Klis gdje je bila jednu godinu a sljedeće tri je dolazila iz naše kuće u Sinju i pet godina s Lovreta, sve skupa devet godina. Na Klisu je imala vjeronauk u župi i školi, vodila dječji i veliki zbor, uređivala crkvu i crkvenu robu. Poslije Klisa je sedam godina bila na Unešiću. Osim sviranja i vjeronauka, radila je što god je trebalo, od kuhinje do vrta. I sad je u Trpnju šesnaest godina: sviračica, katehistkinja, sakristanka.

S. Celestina ima poprilično godina a ipak je još pastoralno aktivna. Naglašava da vjeru koju nam je Bog dao treba svjedočiti, posebno životom i radom. Ne s puno riječi i ne na silu. Čini joj se da ljudi nisu dovoljno poučeni u vjeri, da ona počiva na tradiciji: „moj otac je išao pa idem i ja“. Željela bi da cijeli svijet bude sretan i zadovoljan, da nema napetosti, osobito među nama u Crkvi.

Kroz život ju je posebno ispunjala zajednica, nije joj bilo važno otkud je tko nego da se slavi Bog. Radovalo je napredovanje zajednice, uspjeh pojedine sestre. Što god da je radila, rad ju je ispunjavao. Htjela je svjedočiti Boga kroz rad. Molitvu nije ispuštala i ona ju je najviše ispunjala. Nekad i rastresena i preumorna, ali bi uvijek izmolila ono što je trebalo. Sigurno je ta ustrajnost u molitvi kalila i njezinu narav. S. Celestina je uvijek nastojala reagirati na miran način prema svakome.

Ono što posebno želi preporučiti mladim i svim sestrama jest: neka nam molitva bude na prvom mjestu. Kada promatra današnje vrijeme zapaža da u materijalnom pogledu stojimo bolje, ali se čini da smo manje zadovoljne, i to joj je najteže. Ne treba nam puno, jedna mala pažnja, razumijevanje, i život postaje ljepši. Trebalo bi tako biti. Najveća je milost da smo zajedno bez obzira na godine i nemoć. Ne možemo svi jednako razmišljati ali možemo zajedno očuvati i izgrađivati svoju zajednicu.

S. Dobroslava Ljubica Vranjković

S. Dobroslava, krsnim imenom Ljubica, rođena je 18. svibnja 1937. u Broćancu, Posušje. Otac Ivan i majka Delfa dali su na svijet sedmero djece, tri sina i četiri kćeri, od kojih je jedan sin umro kao dijete. Braća i sestre su brzo ostavljali obiteljsko ognjište i odlazili u *bijeli svijet*, svatko svojim putem. U obitelji se živjelo od poljoprivrede. Ljeti bi svi ukućani odlazili u planinu, a Ljubica bi ostala sama sa 40.000 sadnica duhana oko kuće te bi cijeli dan brala i nizala duhan. Ostavili bi joj jednu kozu, nekad i kravu, da ima mlijeka a otac bi povremeno dolazio vidjeti kako je.

Ljubica je po prirodi bila živahna. Govorila je da će biti učiteljica i časna, ali nitko nije mogao to zamisliti. A ipak, kako sama svjedoči, redovničko zvanje je bilo u njoj od djetinjstva. Kako ga je dobila, tko to može znati. Kad je kao

dijete prvi put vidjela kako fratar izlaže Presveto, kaže da je to duboko doživjela. I sada od toga živi. U vrlo živom sjećanju ostala joj je i naša pokojna s. Suzana Bašić i njezini dolasci u rodnu župu. Često je pri povratku iz crkve išla za njom. Nešto ju je privlačilo, činila joj se svetom. Iz sela je bila i jedna milosrdnica, ali kao djevojčici one joj se nisu sviđale zbog neobične *kape* koju su nosile.

Prije nego je primljena u kandidaturu kod nas, Ljubica je bila kod sestara Kćeri Božje Ljubavi na Marjanu kojima je došla 1954. godine. Kako se to dogodilo? Tražila je kod sestara franjevačka u Splitu da je prime, no nije bilo odgovora pa je župnik nju i još dvije djevojke poslao u samostan na Marjan. Jednom zgodom je Ljubica na *pazaru* vidjela našu s. Ksaveriju Virk s pascem i krunicom o pojasu – to joj se jako svidjelo. Kada su je drugom zgodom sestre na Marjanu poslale u kupovinu, ona je zamolila jednu časnu da joj pokaže gdje je Lovret. Došla je na Lovret a sestre su joj rekle da je davno primljena! Onda ju je s. Oresta Spacapan poslala kući jer je bilo puno kandidatkinja. Došla je u veljači 1956. i primljena u kandidaturu školskih sestara na Lovretu. Odmah je poslana u franjevački samostan na Poljudu gdje su sestre također radile na vrtu. Nezamislivo joj je bilo vidjeti da sestra kopa i zalijeva, jer su u njezinom mjestu takvu vrstu posla obavljali samo muškarci. Radni dan na Poljudu je rano započimao: ustajala se u 4 sata ujutro jer je trebalo pomesti kravu, naložiti vatru i štošta drugoga. Navika radnog ustajanja ostala je do danas. *Tako mi je dobro, svjedoči, sve ujutro izmolim. Svaki se dan preko mise sjetim sestara s kojima sam živjela i koje su me trpjele.*

Ljubica je vrijeme kandidature i postulature provela na Poljudu. Uzme li se u obzir fizički napor, mogla je sto puta otići doma, ali nije. Imala je zvanje i očuvala ga je u ljubav prema Bogu. Posla se nije bojala – naprotiv! Razni poslovi u praonici, šivaonici i kuhinji obilježili su njezine redovničke dane. Izrazito spretna bila je u šivanju posteljine te izradi štramaca i jorgana što je onodobno bio ključni izvor prihoda.

S. Dobroslava je djelovala na dvanaest podružnica - u svećeničkim i u sestričkim kućama. Niz godina bila je u Sinju, u Svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske, u našoj netom kupljenoj kući koju je trebalo nadograditi. Nakon Sinja kratko vrijeme boravi na Lovretu gdje joj

je omogućeno i polaganje vozačkog ispita. S Lovreta je poslana u našu kuću u Imotski u kojoj ostaje ostaje šest godina. Godinu dana pomagala je s. Dariji B. u odgoju djece u Arbanasima, u Zadru odakle odlazi u Makarsku, u franjevački samostan u kojemu ostaje samo šest mjeseci. Samostan franjevac konventualaca na Obali u Splitu bit će njezina nova podružnica iza koje će ponovno uslijediti Poljud i Obala. U našem samostanu u Imotskom je od 1990. godine.

Uopće se ne osjećam staro, tvrdi, ni u duši ni u tijelu. A tako i izgleda. Bolova nije pošteđena, ali im ne pridaje važnost. Malo pretrpi, namaže se, popije koju tabletu... i ne tuži se – sažeto opisuje svoje zdravstveno stanje.

Voli iskrenost, otvorenost. Ističe kako redovnica treba držat redovničko dostojanstvo koliko god se može. Svjedočiti životom u svakoj dobi i na svakom mjestu. *Koliko sam sama uspjela, i kako su me ljudi doživljavali kao redovnicu, kaže, to je drugo pitanje. No, želim doista živjeti redovništvo.*

Hodočašće u Kibeho u Rwandi

Nas sedam sestara s privremenim zavjetima, zajedno sa s. Samuelom, dana 14. lipnja uputile smo se na hodočašće u Gospino svetište, na mjesto ukazanja u Kibeho u Rwandi. Prije putovanja podijelile smo „dužnosti“ vezane za hodočašće: imale smo predstojnicu koja je skrbila o nama, ekonomu, liturgijsku skupinu i skupinu za medije. Putovanje u nepoznati kraj započele smo molitvom stavivši se pod zaštitu nebeske Majke.

Prijelaz preko granice i ulazak u susjednu zemlju nekima od nas bio je prvi takav doživljaj. Bilo je zadovoljstvo vidjeti nas osam sestara kako smo „uredni putnici s urednim dokumentima“. Putovanje kroz nacionalni park Nyungwe bio je prilika za susret s „autohtonim stanovnicima parka“ – majmunima i za stanku na ovom dugom putovanju.

U Gospino svetište stigle smo u poslijepodnevnom satima gdje su nas srdačno dočekale sestre sv. Vicenca Palottia, kod kojih smo prijavile prenoćište. Kuća za doček hodočasnika lijepo je uređena i svakoj je od nas, poslije naporna putovanja, osigurala potreban odmor. Navečer smo, poslije kratke posjete Svetištu, zajedno sa sestrama slavile euharistiju a potom smo se našle zajedno i za obiteljskim stolom ove redovničke zajednice, što nam je bila prigoda za upoznavanje njihove redovničke družbe.

Euharistijsko slavlje slijedećega dana obogatile smo svojim pjevanjem i predvođenjem molitve Jutarnje. Otac Wenceslav, palotinač, zadužen za hodočasnike, posvetio nam je dosta vremena i potanko nam objasnio Gospina ukazanja. Imali smo radost susresti i samu vidjelicu, jednu od njih tri, koja je stalno u Svetištu. Naime, tri učenice srednje škole imale su milost vidjeti Gospu: Alphonsine, Nathali i Marie Claire.

Prvo ukazanje bilo je 28. studenog 1981. godine kada je Alphonsine bila učenica 1. razreda srednje škole. Vidjela je Gospu u 12.30 sati tijekom posluživanja ručka učenicima. Imala je milost razgovarati s Gospom 15 minuta. Gospa se predstavila kao Majka Riječi. Svima je to bilo čudno, pogotovo što je Alfonsine nedavno došla u tu školu, a rodnom je iz siromašnog dijela Rwande koji je prepun vračeva. Drugo ukazanje bilo je 12. siječnja 1982. godine Nathali (onu koju smo i mi susrele), koja je bila poznata kao jako pobožna djevojka. Treće ukazanje bilo je 6. ožujka 1982. godine Marie Claire što je na neki način bilo osobito iznenađenje, jer se upravo ona žustro borila da se ukazanja ne prihvate te je ismijavala same vidjelice. Niz godina vidjelice su imale milost susretanja s Gospom, najprije u njihovoj učeničkoj spavaonici (mjesto sadašnje kapele) a zatim na dvorištu, koje je nazvano „Trg ukazanja“.

Posljednje ukazanje bilo je 1989. godine kada je Gospa ostavila poruku vidjelici Alphonsine: „Idem, ali vas ne napuštam. Bit ću uvijek s vama.“

Gospa nas u svojim ukazanjima poziva na stalno obraćenje, da budemo sviježe cvijeće ugodna mirisa, da molimo bez prestanka za Crkvu i svijet, posebno za obitelji. Isto tako, uputila je posebnu poruku osobama posvećenoga života kojom nas upozorava na zahtjevnost našeg života i poziva da ne činimo nikakve kompromise s obzirom na naša obećanja dana Bogu već da čuvamo svoju vjernost.

Poslije iscrpna svećenikova izlaganja pogledale smo dokumentarni film o ukazanjima te proces ispitivanja, istraživanja i priznanja od strane Crkve. Naime, Crkva je službeno priznala Svetište kao mjesto Marijina ukazanja 29. lipnja 2001. godine i time je ovo prvo svetište takve vrste u Africi.

Sve što smo čule i vidjele još više nas potaknulo na molitvu klanjanja pred Presvetim Sakramentom u kapelici ukazanja. Poslije podne smo zajedno molile pobožnost Križnog puta za naše četiri sestrinske zajednice, za milosno i radosno zajedničko življenje. Imale smo radost moliti Večernju u zajedništvu s drugim redovničkim zajednicama prisutnima u toj župi. Bilo je to bogato liturgijsko iskustvo.

Treći dan bio je predviđen za povratak. Odabrale smo duži put, preko grada Butare, kako bismo upoznale i nove krajeve. Tijekom ova tri dana obogatile smo iskustvo našeg zajedništva i moljenja na svetom mjestu, upoznale smo nove redovničke zajednice, druge kulture i novi krajolik. Bogu i Gospi zahvaljujemo za njegovu stalnu zaštitu i prisutnost u našim životima. Iskreno zahvaljujemo našoj zajednici na daru hodočašća.

Neka nas u sve dane našega života prati zagovor nebeske Majke.

s. Anne Marie Mukundwa i s. Pascasie Nsimire, *juniorke*

Božansko čitanje

Sukladno Provincijskom planu održan je 29. i 30. travnja u Ngubi-Bukavuu seminar o *Lectio divina – Božanskom čitanju* na kojemu je sudjelovalo nas šesnaest sestara iz sve četiri zajednice, a predvodio ga je o. Flobiret Kombi, asumpcionista. O. Flobiret nas je upoznao sa četiri ključne etape *Lectio Divina*: čitanje teksta, meditiranje teksta, molitva i kontemplacija. Produbivši značenje svake pojedine etape, približio nam je njihovu srž te nas korak po korak (u)vodio u ovakav način molitvenog čitanja i razmatranja Božje riječi.

Lectio – čitanje teksta je prva etapa i jako važna za ulaženje u njegovu dubinu, a prethodi joj zaziv Duha Svetoga da On koji je nadahnuo svetog autora, vodi i nadahnjuje i nas. Priprema za molitvu, odabir prikladnog prostora, način sjedenja koji pridonosi smirenosti i pribranosti te jasno iščitavanje teksta, pomažu razumijevanju Riječi.

U drugoj etapi - *Meditation – meditiranje teksta* tražimo način Božje objave u tekstu, tražimo poruku u pojedinoj riječi i rečenici. Zaustavljajući se i zadržavajući na njima prepuštamo da nas tekst iznenadi i postane *živa riječ*.

Etapu u kojoj meditacija i susret s Riječi postaju izrečena molitva nazivamo *Oratio – molitva*. Sadrži razgovor s Bogom preko kratkih izrečenih molitvi zahvale, hvale, prošnje, kajanja, adoracije.

Četvrta, završna etapa *Contemplation – kontemplacija* je etapa odmora u Gospodinu. Otkriva nam tko je Bog koji nam omogućava da se nastanimo u Njemu. Učimo ljubiti za Boga, ljubiti Boga i ljubiti kao Bog.

Kontemplacija je dar Božji, dar koji prelazi naša zamišljanja. Uvodi nas u zajedništvo s Bogom koje dovodi do promjene u nama, u našem konkretnom svakodnevnom životu. Otkrivajući u kontemplaciji ljepotu Boga, otkrivamo i našu osobnu ljepotu, a isto tako i naše grijehe u svijetlu Božjeg milosrđa.

Ovakav pristup Božjoj riječi je svojevrsna komunikacija: znak ljubavi i zajedništva čovjeka i Boga. Kontemplacija je preobrazila apostole, te njihove geste i riječi postaju geste i riječi Krista. *Lectio divina* hrani naše svjedočanstvo Radosne vijesti. Slušanje Božje riječi nas uči i *pažljivijem* međusobnom slušanju. Pomaže nam ponovno usmjeriti i usredotočiti naš život na Krista u bilo kojoj životnoj situaciji. U *Lectio divina* bitan je susret s Gospodinom, usmjeravanje našeg pogleda na Onoga koji čini da smo ovdje zajedno.

Neka nam milost Božja otvori pamet i srce kako bismo preko *Božanskog čitanja* Njegove riječi mogle otkriti samog Boga i sebe, baš kao i učenici iz Emausa.

s. Espérance Casinga

Mladi i moderno društvo

Pastoral mladih nas je ponovno odveo u udaljenu i izoliranu župu naše biskupije. Bilo je to 22. i 23. travnja u župi Sv. Klare u Mulambi, jednoj od najmlađih župa naše biskupije. Tek joj je pet godina! Gledano zemljopisno, najjužnija je župa biskupije, graniči sa župama drugih dviju biskupija. Prostorno je velika, ali zbog ratnih stradanja rijetko je naseljena. Mlada je i u pastoralnom pogledu što se vidi po malom broju duhovnih zvanja, ali dobar rad svećenika, njih trojice, osjeća se i u zauzetoj organizaciji pastoralnog programa unutar kojega je ovo drugi susret s mladima.

Na susretu se okupilo oko dvjesto mladih koji je upriličen poslije mise u prostoru spremišta nekadašnje tvornice. S. Anne-Marie Mukundwa i s. Elizabeth Habamungu izlagale su mladima kako na izazove modernog društva odgovoriti kršćanskim vrijednostima. Velika zainteresiranost mladih osjetila se u pažljivom slušanju predavanja te brojnim pitanjima upućenim sestrama i svojim vršnjacima.

Nadamo se da je posijano sjeme palo na plodno tlo te da će u svoje vrijeme donijeti dobar plod. Župljani koji rijetko susreću redovnice nisu krili radost zbog naše prisutnosti. Lijepo je bilo iskusiti međusobnu radost.

Mir i dobro neka nas sve prati!

s. Samuela Šimunović

Susret s mladima u župi Kalonge

U sklopu pastorala mladih, s. Blaženka, s. Esperance i ja smo 17. i 18. lipnja posjetile župu Kalonge u kojoj su nas srdačno dočekala trojica svećenika koji djeluju u toj župi.

Kako se te nedjelje slavila svetkovina Tijelova, u župi je također bila priređena Prva pričest – 348 djece po prvi put je primilo Isusa u posvećenoj hostiji. Dirljivo je bilo gledati njihovo bijedno odijelo po kojem se nije moglo naslutiti da su prvopričesnici. Poslije misnog slavlja bila je svečana procesija s Presvetim oltarskim sakramentom.

Nakon procesije upriličen je susret na kojem je sudjelovalo 465 mladih. S njima smo obrađivale temu predviđenu za ovu godinu: *Odgoj mladih i mas mediji*. U izlaganju smo nastojale predstaviti ponašanje mladih u izazovima današnjeg društva s posebnim naglaskom na korištenje telefona. Istakle smo važnost poštivanja roditelja, što se, nažalost, polako gubi. Veliki problem s kojima se mladi susreću su praznovjerje i traženja utočišta u raznim vjerskim sektama. Nastojale smo ih poučiti i u tome kako tražiti izlaz i sigurnost u istinskim vrednotama.

S. Blaženka je predstavila život sv. Franje Asiškog. Izlaganje je pobudilo mnoštvo pitanja, ali nažalost, mnoga su ostala neizrečena zbog nedovoljnog vremena. Naime, neki su mladi, da bi navrijeme došli kući i to pješice, morali ranije napustiti susret. Sve doživljeno u ovoj dalekoj župi u kojoj nema redovnica ukazuje na potrebu za ponovnim susretom.

s. Anny Furaha, *junior*

NAŠI POKOJNICI

S. M. Tihomira Ana Zorica

Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist. (Gal 2,20)

Okrijepljena svetim sakramentima, u Splitu je dana 5. svibnja 2017. godine u 81. godini života i 60. redovništva blago u Gospodinu usnula naša sestra Tihomira.

Sprovodni obredi bili su u ponedjeljak 8. svibnja u Splitu na groblju Lovrinac.

Oproštajni govor

U ranim jutarnjim satima, dana 5. svibnja 2017. u Splitu u Kliničkom bolničkom centru *Firule* preselila se u vječnost naša s. Tihomira Zorica. Uza svu tjelesnu nemoć rado je, znala bi reći, iz svoje bolničke sobe slušala jutarnji pjev ptica. Vjerujemo da ju je radostan pjev *nebesnika* pratio i prilikom odlaska Ocu.

S. Tihomira, krsnim imenom Ana, rođena je 26. srpnja 1936. godine u Hrvacama kraj Sinja od oca Stipana i majke Ive rođene Kelava. Obitelj sa šestero djece već je na samom početku suočena s mnogim nevoljama. Otac umire mlad, dok je Ana još bila malodobna pa ga gotovo nije ni poznavala. Brigu o djeci vodila je majka, krhka ali duhom snažna žena koja je i sama rano ostala bez roditelja. U brizi da svoj

djeci priskrbi barem osnovno za život, s njima odlazi u Slavoniju nadajući se boljem materijalnom stanju, ali se ubrzo vraća u Hrvace. Tu kao brižna majka i uzorna vjernica svoju djecu odgaja u kršćanskom duhu.

Završivši tadašnju malu maturu Ankica – kako su s. Tihomiru nazivali - osjetila je poziv za redovnički život. Dana 29. kolovoza 1954. godine, stupila je u kandidaturu

Školskih sestara franjevačka, slijedeći tako svoju stariju sestru, našu s. Benjaminu koja je već bila u samostanu u Splitu na Lovretu. Neposredno nakon dolaska u Split poslana je u Dubrovnik, gdje pohađa žensku stručnu školu. U Dubrovniku od 2. travnja 1957. godine provodi i vrijeme postulature. Iste (1957.) godine, dana 3. listopada u Splitu započinje kanonsku godinu novicijata. Prve redovničke zavjete polaže na svetkovinu sv. Franje 1958., a doživotne zavjete polaže, također na svetkovinu sv. Franje, dana 4. listopada 1964. godine u Splitu.

Nakon novicijata s. Tihomira ostaje na Lovretu i radi u takozvanoj „kuverturiji“, tj. šivaonici jorgana, što je zahtijevalo puno truda i više osoba, jer je u to vrijeme taj rad sestrama bio gotovo glavni izvor prihoda. A lovretske sestre su bile poznate po šivanju jorgana i drugih ručnih radova. Uz to je s. Tihomira mlađe sestre poučavala šivanju. Nakon samo godinu dana, 1959., odlazi u Zagreb za službu švelje u franjevačkom samostanu Majke Božje Lurdske.

Kako se u to vrijeme redovnicama počeo omogućavati katehetski rad u župama, a u Zagrebu se 1961. godine na Katoličkom bogoslovnom fakultetu otvorio Katehetski institut, provincijalna uprava, u skladu s karizmom Družbe - odgoj u vjeri djece i mladeži - s. Tihomiru, zajedno s još dvije sestre, šalje na Katehetski tečaj u vidu preuzimanja nove djelatnosti. Po završetku jednogodišnjeg katehetskog tečaja, godine 1962. s. Tihomiri je povjerena služba katehistkinje u katedralnoj župi Sv. Stošije u Zadru i okolnim župama: Nin, Vinjerac, Ploče i Dračevac. Uz to se brinula da sama ili uz pomoć drugih djecu pouči liturgijskom pjevanju. Godine 1964. premještena je u Pag u službi katehistkinje i sakristanke u zbornoj crkvi Uznesenja Marijina. Godine 1967. s. Tihomira dolazi u samostan na Lovretu gdje, uz obvezu šivanja za sestre poučava vjeronauk brojnu djecu koja su

- u to Crkvi nesklono vrijeme - potajno dolazila i pripremala se za sakramente.

Nakon toga vremena s. Tihomira, uz šivanje pomaže i u dječjim vrtićima: dvije godine u Kaštel Lukšiću (1973.-1975.), godinu dana u Segetu (1975.-1976.) te dvije godine u Imotskom (1976.-1978.). Zatim je ponovno vraćena njezinom prvotnom zanimanju te u franjevačkom samostanu u Makarskoj od 1978. do 1981. godine šiva sve potrebno za tamošnju brojnu samostansku obitelj. Od 1981. do 1984. godine s. Tihomira se nalazi u sestrijskoj kući u Trpnju, gdje je uz vođenje zajednice i šivanje jorgana, vodila brigu i oko obnove kuće koju je jedna starija gospođa, za doživotno uzdržavanje, ostavila sestrama. Godine 1984. dolazi u provincijalnu kuću u Splitu. Tu joj je bila povjerena izrada crkvenog ruha, što je jedna od najstarijih djelatnosti sestara naše Provincije od samog dolaska u Split. S. Tihomira je s posebnom ljubavlju, vrlo brižno i stručno, to radila puna tri desetljeća, sve dok su joj fizičke snage dopuštale, do 2015. godine. Nit dragocjenoga veza crkvenoga ruha koja se neprekinuto provlačila kroz život zajednice u Splitu duže od jednog stoljeća sada je prekinuta, nadamo se samo privremeno.

Urednost u poslu koja se redovito vezuje uz službu švelje i sakristanke, kod s. Tihomire bila je vrlo izražajna. Osobito su je resile strpljivost i preciznost pri svakom ubodu igle pri šivanju i vezenju liturgijskoga ruha. Uvijek joj je bilo stalo da liturgijsko ruho i liturgijski prostor odišu dostojanstvenom ljepotom i skladom kako i dolikuje svetom Hramu Gospodnjemu. Tomu je pridonosila i svojim gotovo umjetničkim darom u slaganju boja i brižnom odabiranju nacrti i materijala. Zahvalno je i gotovo djetinjom radošću primala sve materijale što bi joj priskrbile sestre koje su djelovale u inozemstvu. Bezbrojne su albe, stole, boromejke, barjaci za mnoge crkve diljem

Lijepe naše a i šire, izrađene pod njezinim budnim okom.

S. Tihomira gotovo nikada nije imala samo jednu dužnost. Bila je osposobljena za šivanje, među prvim sestrama osposobljavala se za katehizaciju, među rijetkima u ono vrijeme bilo joj je dano položiti vozački ispit. Sve je to zahvalno primala i nastojala uzvratiti zajednici stavljajući se na raspolaganje za sve povjeravane joj poslove. Uza sve redovite poslove uvijek je bila na raspolaganju sestrama u svim njoj mogućim uslugama, naročito prijevoza, te šivanja i popravljanja redovničke odjeće. Sve to zahtijevalo je puno odricanja, darivanja vremena i strpljenja. A snagu je crpila u molitvi. Bila je revna u zajedničkim molitvenim i drugim činima.

Brižnost priskrbliivanja za zajednicu i razborito upravljanje zajedničkim dobrima vodilo ju je i u službi provincijalne ekonomice. Naime, s. Tihomira je bila prva imenovana provincijalna ekonomica naše Provincije. I tu je službu uz druge dužnosti vršila od 1969. do 1975. godine.

Službu kućne predstojnice vršila je u Kaštel Lukšiću (1973.-1975.), Segetu (1975.-1976.), Makarskoj (1978.-1981.) i Trpnju (1981.-1984.).

Narušeno zdravlje sputavalo je s. Tihomiru da učini i više od onoga što je željela. Prije nekoliko mjeseci drage volje preselila se na bolesnički kat u provincijalnoj kući, u punoj svijesti da ne će dugo živjeti. U bolnici je zatražila sakrament bolesničkog pomazanja i zamolila oprostjenje cijele samostanske zajednice. Spremna je pošla u vječnu Domovinu, vjerujemo, ispunivši svoje poslanje na zemlji.

Draga s. Tihomira, oprosti i Ti nama što Te nismo svaki put razumjele u Tvojim poteškoćama.

Neka Ti Svevišnji udijeli mir u svome Kraljevstvu. Zagovaraj za svoju i našu Provinciju kojoj si se neumorno darivala cijeloga života.

Hvala Ti i uživaj radost u Domu Očevu!

s. Andrea Nazlić,
provincijalna predstojnica

Uskrsnuće, Felix Hoffmann

S. M. Ozana Pava Jagnjić

Pa ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime. (Rim 6,8)

Okrijepljena svetim sakramentima, u Splitu je dana 10. lipnja 2017., u 87. godini života i 66. redovništva blago u Gospodinu usnula naša sestra Ozana.

Sprovodni obredi bili su u ponedjeljak 12. lipnja u Splitu na groblju Lovrinac.

Oproštajni govor

U subotu 10. lipnja 2017., o podne, uz poziv na molitvu anđeoskog pozdravljenja samostansko zvono lovretskoj je zajednici obznanilo i završetak ovozemaljskog života naše drage s. Ozane. Od svoga djetinjstva s. Ozana je bila posebno pobožna Gospi, pa vjerujemo da ju je ona na svoj dan, subotu, primila u svoj majčinski zagrljaj.

S. Ozana, krsnim imenom Pava, rođena je u Brnazama 21. rujna 1930. godine od oca Ante i majke Anđe, rođene Marušić. Imala je jednu sestru i brata koji je živio samo nekoliko dana. Majka joj je umrla kada je ona imala samo četiri i pol godine. Otac je neko vrijeme živio sam i brinuo o svemu. Radio je u polju i oko blaga a svoje dvije kćerkice ostavljao je kod susjeda. Uzeo bi ih tek navečer kada bi se vraćao s napornog rada. Iako umoran, a one pospane, s njima je redovito molio Gospinu kronicu.

Nakon nekoliko godina otac se ponovno oženio i imao još troje djece. *Teta* Danica,

kako ju je Pava zvala, brinula se za sve njih kao prava majka. Kao djevojčica Pava je često s *tetom* odlazila u Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske i promatrala sestre franjevke kako sabrano mole pred njezinim likom. I ona je tu osluškivala Božji glas i utjecala se Gospinu zagovoru. U njoj se probudila želja da i sama postane redovnica. Otac, iako teško, jer mu je bila od velike pomoći, ipak je prihvatio njezinu odluku.

Pava je primljena u kandidaturu kod Školskih sestara franjevaka na Lovretu 3. srpnja 1948. godine. Postulaturu

započinje 14. veljače 1951., a iste godine na blagdan Velike Gospe ulazi u novicijat s još pet kolegica. Tada je novicijat bio u franjevačkom samostanu u Makarskoj jer je dio kuće na Lovretu bio oduzet te nije bilo uvjeta za novicijatski život. Fra Karlo Nola, ondašnji provincijal Provincije Presvetog Otkupitelja, dopustio je da novakinje smiju biti u Makarskoj, a za uzvrat radile su sve što je trebalo u samostanu i na vrtu. Prve zavjete s. Ozana polaže u Splitu 16. kolovoza 1952., a doživotne na isti datum 1955. godine.

S. Ozana je cijeli život bila kuharica u brojnim samostanima. Odmah poslije prvih zavjeta poslana je u samostan franjevaca konventualaca na Sv. Duhu u Zagrebu gdje ostaje dvije godine (1952.-1954.). Slijedeće dvije godine je u franjevačkom samostanu u Zaostrogu (1954.-1956.), potom samo godinu dana u Nadbiskupskom sjemeništu *Zmajević* u Zadru (1956.-1957.). Slijedi trogodišnji boravak u samostanu Sv. Mihovila franjevaca trećoredaca u Zadru (1957.-1960.). U franjevačkom samostanu u Makarskoj djelovala je malo duže, osam godina (1960.-1968.). Potom se redaju samostani u kojima djeluje po nekoliko godina: franjevački samostan na Poljudu u Splitu – tri godine (1968.-1971.); Mala braća u Dubrovniku – godinu dana; samostan franjevaca konventualaca na Obali u Splitu – dvije godine (1972.-1974.); franjevački samostan Majke Božje Lurdske u Zagrebu – dvije godine (1974.-1976.). Nakon brojnih svećeničkih kuća dolazi u provincijalno središte na Lovretu gdje ostaje četiri godine (1976.-1980.). Slijedećih osam godina po drugi je put na Sv. Duhu u Zagrebu (1980.-1988.). Nakon toga jednu je godinu u našoj kući u Imotskom (1988.-1989.), te dvije godine u Segetu (1989.-1991.). Poslije Segeta ponovno je pet godina u

Makarskoj (1991.-1995.), zatim tri godine u Zadru u župnoj kući u Arbanasima kod salezijanaca (1995.-1998.). Godine 1998. dolazi u našu kuću u Zadru u ulici V. Lisinskog (1998.-2000.), gdje, iako već narušena zdravlja, dvije godine kuha za tamošnju zajednicu sestara, te potom godinu dana za zajednicu sestara u našoj kući u Sinju (2000.-2001.). Godine 2001. istrošena od napornog rada, premještena je u provincijalnu kuću u Splitu.

S. Ozana je mnogo puta bila premještan, no znala je reći da je bila sretna jer je slušala. Voljela je kuhati, ali joj je bilo teško kada ne bi imala što skuhati, a to je znalo biti češće. Loše se osjećala kada ne bi imala što staviti na stol, naročito kada je trebalo s malo hrane poslužiti veliki broj osoba. Kazivala je, da je ponekad u takvim okolnostima osjećala kao da je sam Bog umnažao hranu i učinio da svima dotekne. U poslu je bila marljiva, samoprijegorna i ustrajna. Brižna i odgovorna u svom zahtjevnom radu, posebnu pozornost posvećivala je čistoći i urednosti kuhinjskih predmeta i prostora.

Zadnje godine svoga života s. Ozana je provela u provincijalnoj kući na bolesničkom katu. Tiha, samozatajna i zahvalna za svaku uslugu koju su joj sestre pružile. Voljela je sabranost i tišinu, pa je u tom ozračju lakše prihvaćala i svoju nemoć.

Draga s. Ozana! Tvoje izmučeno tijelo predajemo zemlji do dana kada ćeš preobražena u nebeskoj slavi Svevišnjeg promatrati licem u lice. U društvu blaženih gdje, vjerujemo, sada prebivaš, zagovaraj nas i našu Provinciju.

Pokoj vječni daruj joj Gospodine!

s. Andrea Nazlić,
provincijalna predstojnica

Sestre naše Družbe

- S. M. Rozimila Križanac**, živjela 76 godina, u Družbi 55 godina, preminula 6. travnja 2017., Međugorje
- S. M. Tihomira Zorica**, živjela 80 godina, u Družbi 59 godina, preminula 5. svibnja 2017., Split
- S. M. Velimira Jozić**, živjela 78 godina, u Družbi 55 godina, preminula 19. svibnja 2017., Mostar
- S. M. Ozana Jagnjić**, živjela 87 godina, u Družbi 66 godina, preminula 10. lipnja 2017., Split

Rodbina sestara

- Ivo Matanović**, otac s. Marije, preminuo 24. travnja 2017.
- Mijo Škorić**, otac s. Marte, preminuo 25. travnja 2017.
- Jurka Bebić**, sestra s. Margarete Marušić, preminula 30. travnja 2017.
- Tona Tolimir**, sestra s. Serafike i s. Ksenije Balajić, preminula 13. svibnja 2017.
- Marija Vrekalo**, sestra s. Mare Pervan, preminula 31. svibnja 2017.

Zahvale

Drage sestre!

U šezdesetpetoj godini života u Gospodinu je blago preminuo moj dragi otac Ivo, koji bijaše vedra duha i još uvijek željan života.

U svoje ime i u ime svoje obitelji i ovim putem vam izražavam iskrenu zahvalnost za iskazanu pažnju i izraze sućuti povodom smrti mogog dragog oca Ive. Prema ljudskim mjerilima otišao je prerano, ali Božji pogled na vrijeme nije naš pogled, jer Bog je vječan i s tom nadom vjerujemo da je Ivo u Njegovom zagrljaju.

Posebno želim zahvaliti svim sestrama koje su prešle brojne kilometre kako bi bile na posljednjem ispraćaju. Bijaše i njima drago što su upoznale toliški kraj, samo eto da je to barem bio izlet, a ne posljednji ispraćaj! No, Gospodinovi naumi nisu naši naumi i stoga je potrebno prihvatiti smrt u nadi da ćemo upravo po sestrici smrti doći do vječnog života, gdje

ćemo opet svi biti skupa. Dušu svog pokojnog oca i dalje preporučam u molitve kako bi ga Gospodin obdario puninom vječne radosti.

Zahvalna s. Marija

Drage sestre!

U utorak 25. travnja umro je, nakon duge bolesti u bolnici Dubrava u 89. godini života, moj otac Mijo Škorić. Pokopan je dva dana kasnije na gradskom groblju Miroševac pokraj svoje voljene supruge.

U svome dugom životu mnogo toga je prošao i pretrpio. Dok smo bile manje, nama djeci, znao je reći: „Uvijek vedra obraza možete reći tko su vam roditelji“. Tako je i živio mukotrпно radeći u dalekoj Njemačkoj koju je neizmerno volio i poštivao jer mu je pružila kruh nasušni. Ondje je otišao jer je meni i mojim sestrama želio osigurati lakši život. Ta tuđina, koliko god je osigurala nama egzistenciju, bila je teška jer smo rasle bez očeve podrške.

Drage sestre, zahvaljujem vam u moje i u ime mojih sestara na molitvama, na iskazanoj pažnji i brizi za vrijeme bolesti moga oca. Zahvaljujem se što ste u tolikom broju došle ispratiti moga oca u vječnost. Hvala svim sestrama koje su telefonom i u pismenom obliku iskazale sućut mojoj obitelji.

Pokoj mu vječni!

Zahvalna s. Marta

Drage sestre!

Od srca vam hvala za iskazano suosjećanje prigodom smrti moje pok. sestre Jurke Bebić, koja je preminula u splitskoj bolnici na Onkologiji. Hvala osoblju bolnice koje je divno u svakom pogledu.

Posebno hvala sestrama i prijateljima koji su je posjećivali u bolnici i tako joj izrazili svoju blizinu i ljubav. Hvala na primljenim izrazima sućuti. Hvala sestrama, prijateljima i svima koji su je došli ispratiti na Vječno počivalište.

U ime naših obitelji preporučam je u vaše molitve. Počivala u miru Božjemu!

Zahvalna s. Margarita Marušić

Uskrsnuće, Felix Hoffmann

Drage sestre!

Ovim putem zahvaljujemo svakoj od vas za iskazne osjećaje suosjećanja prigodom smrti naše drage sestre Tone.

Posebna hvala sestrama koje su je ispratile na posljednje zemaljsko počivalište. Preporučamo je i nadalje u vaše molitve.

Zahvalne s. Serafika i s. Ksenija

Drage sestre!

Svidjelo se Gospodinu pozvati k sebi moju sestru Mariju koja je blago u Njemu usnula i pošla mu u susret.

U ime njezine djece kao i moje uže i šire obitelji, zahvaljujem od svega srca na istinskom sestrinskom suosjećanju s nama u ovim posebnim trenucima izraženim: usmenim ili pisanim putem; kroz tihu i samozatajnu molitvu u bolesničkoj sobi; sudjelovanjem na svetoj misi i sprovodnim obredima za spokoj duše naše plemenite, samozatajne pokojnice koje ste popratile anđeoskim liturgijskim pjevom uvodeći nas na kratko u istinsku stvarnost našega života u zajedništvo Svetih sa Presvetim Trojstvom i Blaženom Djevicom Marijom u koje je stigla i našla svoj pokoj naša voljena majka, sestra... i tako nam ublažile ovaj privremeni rastanak, koji je za nas slabe ljude uvijek bolan, do ponovnog susreta za svu vječnost u prostranstvu svjetlosti i mira.

Vaša zahvalna s. Mara Pervan

Izdaje:

Provincijalat Provincije Presvetoga Srca Isusova
školskih sestara franjevačka Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9
Tel.: 021/ 319-805
Faks: 021/ 319-358

E-mail:

ssf.odjeci@gmail.com
skolske-sestre-franjevke@st.ht.hr

web:

skolske-sestre-franjevke.hr

Odgovara:

s. Andrea Nazlić

Uredništvo:

s. Diana Dolić (gl. urednica)
s. Karolina Bašić
s. Natanaela Radinović
s. Mirjana Puljiz

Naslovnica:

s. Karolina Bašić

Oblikovanje:

Silvio Družević

Tisak:

Jafra-print d.o.o.